

МОБИЛНОСТ

E-MAIL: CONTACT@MOBILNOST.MK

WWW.MOBILNOST.MK

БРОЈ 92, НОЕМВРИ 2018

**ОДРЖАНИ XXIV МУЗИЧКИ СРЕДБИ НА ЛИЦА
СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ**

ОДРЖАН XXIV РЕПУБЛИЧКИ КВИЗ НАТПРЕВАР

**ЌЕ СЕ ГРАДАТ ИНКЛУЗИВНИ ДЕТСКИ ИГРАЛИШТА
ВО ВЕЛЕС И ОХРИД**

**СПОРТИСТИТЕ ОСВОИЈА МНОШТВО МЕДАЛИ
ОД МЕЃУНАРОДНИ ТУРНИРИ**

МОБИЛНОСТ

ГЛАСИЛО НА НАЦИОНАЛНИОТ СОЈУЗ НА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ НА МАКЕДОНИЈА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА

Издавач:
МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА

Уредувачки одбор:
Главен и одговорен уредник:
Бранимир Јовановски

Одговорни уредници:
Митко Фидановски
Нико Јанков

Издавачки совет:
Бранимир Јовановски
Нико Јанков
Штерјо Николов
Стеван Ангелески
Буран Бала
Мери Туцарова
Велибор Јакимовски
Бобан Јордановски
Дејан Ѓорѓиевски
Сулејман Дестани
Горан Војновски

Лектор:
Валентина Бачваровска

Адреса:
Национален сојуз на
лица со телесен инвалидитет
Мобилност Македонија
Ул. „11 Октомври“ бр. 42/а – Скопје
Тел: (02) 3 211 280

Жиро сметка:
3000000000106445
Комерцијална Банка

Печатено во 1200 примероци
Излегува тримесечно
Број 92, Ноември 2018
Со решение бр. 01-483/2 од
16.05.1994 год. весникот
„Феникс 86“ е запишан
во регистарот на весниците

Дизајн и компјутерска подготвока
Далибор Јовановски

Печат:
„Фокус принт“ – Скопје

Весникот е бесплатен.

•СОДРЖИНА	
•ЗБОР НА УРЕДНИКОТ	2
•ОДРЖАНА XVI СЕДНИЦА НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА	3
•КЕ СЕ ГРАДИ ИНКЛУЗИВНО ДЕТСКО ИГРАЛИШТЕ ВО ВЕЛЕС	4
•КЕ СЕ ГРАДИ ИНКЛУЗИВНО ДЕТСКО ИГРАЛИШТЕ ВО ОХРИД	4
•УЧЕСТВО НА МЕГУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА ВО САНСКИ МОСТ БИХ	5
•ИНФОРМАЦИЈА ЗА ЧЛЕНОВИ КОИ КОРИСТАТ ЕЛЕКТРОНСКА КАРТИЧКА ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД ПАТАРИНА	6
•24-ТИ РЕПУБЛИЧКИ КВИЗ НАТПРЕВАР НА ЛИЦАТА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ НА МАКЕДОНИЈА	6
•21. „ТОРТИЈАДА“ ВО ОРГАНИЗАЦИЈА НА МОБИЛНОСТ СТРУМИЦА	7
•XXIV МУЗИЧКИ СРЕДБИ НА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ	8
•НАЦИОНАЛНО КООРДИНАТИВНО ТЕЛО ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА НА ООН ЗА ПРАВАТА НА ЛИЦАТА СО ПОПРЕЧЕНОСТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	9
•ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА НАЧИН НА ПАРКИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ ДО ДОМОТ „ДАРЕ ЦАМБАЗ“	10
•11. ХРВАТСКИ СИМПОЗИУМ ЗА МУЛТИПЛА СКЛЕРОЗА	10
•ИЗЛОЖБА НА СЛИКИ ОД ДЕВЕТТА МЕГУНАРОДНА ЛИКОВНА КОЛОНИЈА	12
•НАГРАДЕНИ ЛИТЕРАТУРНИ ТВОРБИ 2018	14
•ЕДУКАТИВНИ МАТЕРИАЛИ ЗА ПАЦИЕНТИТЕ СО МУЛТИПЛА СКЛЕРОЗА	14
•ЧЕТВРТА РЕГИОНАЛНА РАЗМЕНА НА ИСКУСТВА НА ОРГАНИЗАЦИИ НА ПАЦИЕНТИ (ЕЕРО 2018), ОРГАНИЗАЦИИ НА ПАЦИЕНТИ: ОБЛИКУВАЊЕ НА ИДНАТА ЗДРАВСТВЕНА ПОЛИТИКА/СРЕДИНА	15
•ПРОЕКТ „ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ДЕЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ“	16
•ИНКЛУЗИВНО ДЕТСКО ОДМОРАЛИШТЕ ВО ВЕЛЕС	16
•ВИСОКО ПРИЗНАНИЕ ЗА МОБИЛНОСТ ВЕЛЕС	16
•СВЕТСКИ ДЕН НА ФИЗИОТЕРАПЕВТИ	16
•АКТИВНОСТИ НА МОБИЛНОСТ ТЕТОВО И ГОСТИВАР	18
•МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ ВКЛУЧЕН ВО ПРОЕКТОТ НА ГРАД СКОПЈЕ ЗА ПЕРСОНАЛЕН АСИСТЕНТ	18
•IN MEMORIAM	19
•ИНОВАТИВЕН МЕТОД ВО ТРЕТМАН НА УРИНАРНАТА ИНКОНТИНЕНЦИЈА	19
•ПРВА СРЕДБА НА СПЕЦИЈАЛИСТИ И СЕМЕЈСТВА НА ПАЦИЕНТИ СО СПИНАЛНА МУСКУЛНА АТРОФИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	20
•НАГРАДНА ИГРА	21
•ОДБЕЛЕЖУВАЊЕ	22
•МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ ВО РАБОТНА ПОСЕТА НА ЗДРУЖЕНИЕТО ЗА МС ОД ПИЗ-РИЕКА	22
•ПРОЕКТ ЗА ОБУКА НА ОБУЧУВАЧИ ВО МАКЕДОНИЈА ЗА СОВЕТУВАЊЕ (КОУЧИНГ) И УСЛУГИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА ЗА ИНТЕГРИРАЊЕ НА МЛАДИ СО ПОПРЕЧЕНОСТ НА ОТВОРЕНИОТ ПАЗАР НА ТРУДОТ	24
•ЦЕНТАР ЗА ИНТРАВЕНСКИ ТРЕТМАН НА МУЛТИПЛА СКЛЕРОЗА	25
•20 СОВЕТИ ОД ЕДЕН ОД НАЈДОБРИТЕ ПСИХОЛОЗИ ВО СВЕТОТ	26
•МОЕТО ТРЕТМАНСКО ПАТУВАЊЕ	26
•11. НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА РАК НА ДОЈКА	27
•МЕГУНАРОДНА КРЕАТИВНА РАБОТИЛНИЦА ВО ОХРИД	28
•КРЕАТИВНА РАБОТИЛНИЦА ВО ВРАЊЕ	29
•ТРЕТ МЕГУНАРОДЕН ИНКЛУЗИВЕН ФЕСТИВАЛ „АРТ ЗОНА ЗА СВЕ – ЗАЕЧАР“	30
•ИЗЛЕТ НА МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ ВО ДОЛРАН	31
•ФИНАЛЕ НА ПРОЕКТОТ ЗА ИЗГРАДБА НА ПРИСТАПНИ РАМПИ И ТОАЛЕТИ ЗА ДЕЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ ВО ООУ „КОЧО РАЦИН“ КУМАНОВО	31
•ПРИСТАПНО КУМАНОВО	32
•(НА КРИВАТА СТРАНА ОД ТРОТОАРОТ) ТЕКСТОТ Е ПОСВЕТЕН НА ЛИЦАТА СО ПОСЕБНИ ВЕШТИНИ...ВО НАРОДОТ ПОЗНАТИ КАКО ЛИЦА СО ИНВАЛИДНОСТ	33
•ЧЕЛИЧНО СРЦЕ	33
•БРАНИТЕЛИ, АНТИДИСКРИМИНАТОРИ, БОРЦИ ЗА ПРАВАТА НА ЛИЦАТА СО ИНВАЛИДНОСТ ИЛИ...	35
•ТРАДИЦИОНАЛЕН ИЗЛЕТ НА „МОБИЛНОСТ БИТОЛА“	36
•ИЗРАЕЛ – ЗЕМЈА БЕЗ БАРИЕРИ	36
•„МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ НА „ПРЕСПАНСКИ ЈАБОЛКОБЕР 2018“	37
•„МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ НА БИТОЛСКОТО КУЛТУРНО ЛЕТО	38
•ДОНАЦИЈА НА СИНДИКАЛНАТА ОРГАНИЗАЦИЈА ОД РЕК-БИТОЛА	38
•ИНКЛУЗИВНО ИГРАЛИШТЕ – ФИКЦИЈА ИЛИ РЕАЛНОСТ	38
•КВАЛИФИКАЦИИ ЗА КВИЗ	39
•ПРОГРАМА ЗА САМОВРАБОТУВАЊЕ НА МТСП И УНДП	39
•КВАЛИФИКАЦИИ ЗА ШАХ	40
•ПОВИК НА НЕВЛАДИНИ ОРГАНИЗАЦИИ	40
•„МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ НА ОБУКА ВО ОРГАНИЗАЦИЈА НА „ИНКЛУЗИВА“	40
•КВИЗ И ТОРТИЈАДА ВО СТРУМИЦА 2018	40
•МАПИРАЊЕ НА ПОТРЕБИТЕ НА ДЕЦАТА И ЛИЦАТА СО ИНВАЛИДНОСТ ВО БИТОЛСКИОТ РЕГИОН	41
•РАБОТЕН СОСТАНОК СО ПРЕТСТАВНИЦИ НА ОПШТИНА РЕСЕН И МОБИЛНОСТ БИТОЛА	41
•СОРАБОТКА НА МАКЕДОНСКИОТ ПАРАОЛИМПИСКИ КОМИТЕТ СО КЛУБОТ ЗА СПОРТИСТИ СО ИНВАЛИДНОСТ ОД ДУБАЈ	42
•11-ТИ МЕГУНАРОДЕН ШАХОВСКИ ТУРНИР НА ПАРАПЛЕТИЧАРИТЕ БАЊА ЛУКА 2018	43
•ДРЖАВНО ПРВЕНСТВО НА МАКЕДОНИЈА ВО СТРЕЛАШТВО 2018	43
•СВЕТСКИ КУП ВО СТРЕЛАШТВО, СНАТЕАУРОУХ, ФРАНЦИЈА	44
•ДРЖАВНО ПРВЕНСТВО НА МАКЕДОНИЈА ВО ПИНГ ПОНГ	45
•МЕГУНАРОДЕН ТУРНИР ВО ПИНГ ПОНГ „БУРГАС 2018“	46
•ССРИ КУМАНОВО ШАМПИОНИ ЗА 2018	47
•СПОРТСКИ ВАУЧЕР 2019	47
•ТУРНИР ВО ТАБЛА	47
•РСИ АТЛЕТИКА БОРСКО ЕЗЕРО 2018	48
•ОДРЖАНО 30-ТО ДРЖАВНО ПРВЕНСТВО НА МАКЕДОНИЈА ВО ШАХ ЗА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ	48
•49. МЕМОРИЈАЛ ПРОФ. БОЈАН ХОРВАТИН	49
•СРБИЈА ПАРА АТЛЕТИКА ОПЕН 2018	49
•МЕГУНАРОДЕН АТЛЕТСКИ НАТПРЕВАР ВО САРАЈЕВО	50
•СЕДМО МЕСТО ЗА ОЛИВЕРА НАКОВСКА БИКОВА НА ЕВРОПСКО ПРВЕНСТВО ВО СТРЕЛАШТВО, БЕЛГРАД 2018	50
•СЕДМО МЕСТО ЗА ОЛИВЕРА НАКОВСКА БИКОВА НА ЕВРОПСКО ПРВЕНСТВО ВО СТРЕЛАШТВО, БЕЛГРАД 2018	51
•ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ЛИЦАТА СО ПОПРЕЧЕНОСТ И ОБЕЗБЕДУВАЊЕ ИНКЛУЗИВНОСТ И ЕДНАКВОСТ	52

Почитувани членови,

Периодот кој остана зад нас помеѓу двете изданија на весникот „МОБИЛНОСТ“ беше навидум мирен, но сепак исполнет со бројни активности. Дел од нив мошне сериозни и исклучително важни за вас. Поред тековното спроведување на програмските активности за што имавте можност да се информирате преку нашата веб и фејсбук страница, две активности (за кои и не пишувавме толку многу бидејќи се уште се во фаза на преговори) ни одзедоа многу енергија и бараат сериозен пристап за нивно разрешување.

Иницијативата за измени и дополнувања на Правилникот за индикации за остварување на право на ортопедски и други помагала, повеќе од 18 месеци е предмет на сериозни преговори помеѓу Мобилност Македонија и ФЗОМ. Беа консултирани бројни експерти, советници, одговорни лица, беа одржани повеќе состаноци со Комисијата за ортопедски помагала при ФЗОМ, дури и подготвивме целосно нов Предлог Правилник, Список на ортопедски помагала, и цела друга потребна документација, се со цел да ја забрземе постапката и со почетокот на 2019 година, да стапи на сила новиот Правилник за ортопедски помагала кој ќе ни понуди пофункционални и посоефицирани ортопедски помагала и компоненти за нивна изработка кои независното движење и социјалната инклузија на лицата со телесен инвалидитет значително ќе ја подобрат. За жал, преговорите се уште се во тек. Крајот...уште не им се гледа.

Со новиот Предлог-Закон за социјална заштита, Министерството за труд и социјална политика понуди одредби за унапредување на правата на лицата со инвалидност. Се воведуваат две нови услуги во Законот, услугата за Лична асистенција и услугата Домашна нега. Ови две услуги ќе може да се користат без разлика дали лицето користи некое од паричните права. Меѓутоа исто така во одредбите од Законот беше предвидено укинување на правото на надоместок за попреченост доколку лицето со решение на центарот за социјална работа подолго од 30 дена користи услуга на вон-семејна заштита или е сместено во здравствена или друга установа за периодот додека трае сместувањето. Со член 54 став 2 беше предвидено: „Лице кое користи надоместок заради попреченост истовремено не може да користи и надоместок за помош и нега од друго лице.“ Овие одредби (а и некои други) директно задираа во правата на нашите членови и Мобилност Македонија веднаш реагираше со соодветен допис до министерството. Остваривме работен состанок со министерката Мила Царовска и стручниот тим при министерството. На истиот состанок успеавме да го вратиме правото на надоместокот за попреченост (претходно наречен за мобилност) за лицата сместени подолго од 30 дена користи услуга на вон-семејна заштита или е сместено во здравствена или друга установа за периодот додека трае сместувањето, меѓутоа борбата за бришење на ставот 2 од член 54 продолжи. Упативме дописи за повторна средба до Министерството за труд и социјална политика, потоа до премиерот на РМ, Зоран Заев, до Националното координативно тело за спроведување на Конвенцијата за правата на лицата со инвалидност, очекуваме дијалог, позитивен исход и подготвени сме со сите сили да го браниме нашето право. До затворањето на овој број на весникот, решение се уште не беше понудено, меѓутоа Мобилност Македонија и понатаму максимално ќе се заложат да ги брани и подобрува вашите права по пат на конструктивен дијалог со институциите на Државата. Очекуваме поволен исход на сите започнати активности.

Доаѓа „Нова Година“, редно е барем да се надеваме, нели?

Бранимир Јовановски

ОДРЖАНА XVI СЕДНИЦА НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА МОБИЛНОСТ МАКЕДОНИЈА

На 25.06.2018 година во Скопје беше одржана шеснаесеттата седница на УО на Мобилност Македонија. По усвојување на Записникот од претходната седница на УО на Мобилност Македонија одржана на 23.03.2018 година, претседателот ги запозна присутните со преземените активности во периодот помеѓу двете седници на Управниот одбор и тоа за: - повик од МТСП за лична асистенција; - Одржаната меѓународна работилница за параплегичари во Охрид 13-14.04.2018; Одржаната IX-та Меѓународна ликовна колонија во Охрид 18-24.04.2018; информација за продажба на дела од ликовните колонии; Едукативен настан во соработка со компанијата РОШ одржан на 14.05.2018; Одржаниот марш на параплегичари на 23.05.2018; Одбележаниот Светски ден на лицата заболени на МС 30.05.2018; Одржаните XXX Републички спортски игри со меѓународно присуство од 7-10.06.2018; Одржаното дефиле на „Широк Сокак“ и тематска работилница „Да лобираме заедно“ во Битола на 24.06.2018; Одржаната VII Масовна средба на 23.06.2018 во дворот на ЦОП Славеј во Скопје.

Во продолжение на седницата најнапред беа потврдени електронски донесените одлуки за: Исплата на трошоци за превоз на присутни на „Едукативниот настан со РОШ“, „Маршот на параплегичари“ и „Светскиот дена на МС“ со надомест за превоз во висина од 10 литри гориво за изминати 100 км; Исплата на предвремена II дотација за редовна дејност на Мобилност Прилеп и Мобилност Скопје; Зголемување на надоместокот за закуп на деловен простор во Струга од 3.333,00 денари на 3.667,00 денари;

Потоа беа донесени следните одлуки: За исплата на II дотација за редовна дејност; За набавка на кошули за членовите на КУД „Феникс“; За зачленување на сојузот во светската асоцијација на лица заболени од МС; За прибирање на

три понуди за реновирање на апартманите во Асамати и ангажирање на лице за спроведување на тендерска постапка во случај да има потреба од таква постапка; За исплата на дотација за превоз на волонтери и дотација за медицинска заштита на Мобилност Прилеп; За селектирање на пријавените учесници за Музичките средби, на почеток на месец јули во Битола и ангажирање на кларинетист како надворешен член на КУД „Феникс“; За учество на Републички спортски игри во Сараево - БИХ, исплата на надоместоци за службени патувања во странство, превоз и трошоци за едно ноќевање на учесниците; За избор на најповолна понуда за извршител на сметководствени услуги да се прифати понудата на МИА-КОНСАЛТИНГ ДООЕЛ Скопје; Во врска со набавката на ортопедски помагала од наменски добиените средства се предложи да се набават: скутери, хендбајк - електромотори за движење на инвалидски колички и да се доделуваат средства за партиципација за набавка на ортопедски кондури со повишување од над 6см, чија изработка не е на позитивна листа на Фондот. Здруженијата имаат обврска да ги информираат своите членови за можноста од набавка на дополнителни ортопедски помагала и доколку имаат предлог за дополнување на предложената листа, истиот да го достават до сојузот најдоцна до 31 јули 2018 година; Здруженијата кои сметаат дека во нивната општина треба да има инклузивно игралиште да ја информираат локалната власт за проектот кој подразбира атрактивна локација во градот со површина од 150 до 250 м², обврска општината да го подготви теренот (тампонирање и поставување на мека подлога) и да постави урбана опрема (клупи, корпи за отпадоци, осветлување и сл.). Здруженијата своите предлози да ги достават до сојузот најдоцна до 1 август 2018 година; По доставениот предлог за можна местоположба на лифт во Домот „Даре Џамбаз“, УО го донесе следниот заклучок: Со оглед дека постојните услови на градба на Домот не дозволуваат

голем избор на местоположба за поставување на лифт, се прифаќа понуденото решение во кое најголемата широчина на лифтоот изнесува 80см; Поканта за учество на 11. симпозиум на лица заболени од МС на Хрватска, не е упатена до сојузот, и истата не се разгледуваше;

Во однос на доставените барања беа донесени следните одлуки и заклучоци: На Тодорка Трампова се коригира дотацијата за месечна плата на 7.000,00 денари од 01.06.2018 година; На Мобилност Скопје, да се исплатат средства на име дотација за плата за месец IV, V и VI за нововработеното лице кое под договор за определено време е ангажирано како замена на вработеното лице во здружението кое ќе биде долгорочно отсутно поради боледување (паталоска бременост). Висината на одобрените средства да се одреди по добиени Декларации за прием од УЈП и Решение за привремена спреченост за работа од ФЗОМ. По жалбата од Зафировски Марјан, присутните едногласно го почитуваат ставот дека Мобилност Скопје во својата административна, финансиска и друга работа е самостојно во одлучувањето се додека се придржува кон обврските утврдени со закон, подзаконски акти и актите на сојузот, како и на одлуките на органите на здружението донесени во склад со прописите. Во случајот наведен во жалбата од Марјан Зафировски, постапено е согласно одлука на Управниот одбор и на Собранието на Мобилност Скопје; По барањето на Мобилност Тетово се донесе одлука со која Одлуката за утврдување на висина на надоместоците бр.03-98-1 од 23.03.2018г. се дополнува со уште еден член кој гласи: „На учесниците кои го претставуваат сојузот на разни проекти, тематски работилници, тркалезни маси, јавни дебати, семинари, обуки, презентации и слично, кога не им се покриени трошоците за превоз од страна на организаторот им следува надомест на патните трошоци во висина на цената на автобуска карта за лица-

та кои можат да ги користат средствата за јавен превоз, а за лицата кои поради инвалидноста не можат да ги користат средствата за јавен превоз и поради тоа патуваат со патничко возило надомест во висина на 20% од највисока цена на литар гориво за секој еден изминат километар пат. За учесниците кои доаѓаат од градот каде се одржува манифестацијата доколку не можат да користат средства за јавен превоз им се признава трошок за такси превоз од нивниот дом до местото на одржување на настанот. За деновите на одржувањето на тие манифестации и настани им се исплатува надомест (цпарлак) во висина од нето износ од 200,00 денари по ден доколку имаат обезбедено исхрана, односно по 500,00 денари во нето износ доколку не им е обезбедена исхрана.

Б.Јовановски

ЌЕ СЕ ГРАДИ ИНКЛУЗИВНО ДЕТСКО ИГРАЛИШТЕ ВО ВЕЛЕС

На иницијатива на Мобилност Велес, на 7 август годинава градоначалникот на општина Велес, Аце Коцевски, оствари средба со претставници на Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија - Мобилност Македонија.

На средбата со Бранимир Јовановски, претседател на Мобилност Македонија, Софка Прчева, генерал секретар, Горан Здравков претседател и Миланчо Арсовски, секретар на Мобилност Велес, градоначалникот Коцевски ги нагласи континуираните заложби и посветеноста на општината кон поддршката на лицата со телесен инвалидитет и ги информираше членовите на делегацијата за тековните и планираните активности во овој домен. Беше кажано дека има две-три локации на кои би можело да биде поставено игралиштето и беше формиран тим од Мобилност Велес и од секторот за комунални работи на општина Велес кој во најскоро време треба да ја одбере локацијата од околу 250 метри квадратни и да се започне со нејзино уредување.

Членовите на делегацијата на Мобилност Македонија го информираа градоначалникот дека во рамките на своите активности и соработка со Министерството за труд и социјална политика, ќе обезбедат донација на опрема за детско инклузивно игралиште со содржини за децата со ограничена мобилност. Целта е уште од најмала возраст децата и нивните семејства да се учат за заеднички живот, почитување и прифаќање на различностите. Со овој пример на успешна соработка помеѓу граѓанскиот и јавниот сектор Велес уште повеќе ќе ги зајакне капацитетите за помош на децата и лицата со инвалидност кои имаат најголема потреба од поддршка од целата заедница.

Б.Јовановски

ЌЕ СЕ ГРАДИ ИНКЛУЗИВНО ДЕТСКО ИГРАЛИШТЕ ВО ОХРИД

На 12.11.2018 година, Зоран Блажевски, советник во Министерството за труд и социјална политика, Бранимир Јовановски и Софка Прчева, претставници на Мобилност Македонија, во просториите на Општина Охрид одржаа работен состанок со Благојче Стојчески, раководител на одделот за финансии, Томе Наневски, од сектор за комунални дејности и Кети Росиќ, советник за социјална заштита, а во врска со иницијативата на градоначалникот на Охрид, д-р Јован Стојаноски, поднесена до Министерството за труд и социјална политика, за изградба и отворање на инклузивно детско игралиште во Охрид.

На состанокот беше договорено локацијата на инклузивното детско игралиште во општина Охрид да биде во дворот на ЈОУДГ „Јасна Ристеска“ со површина од околу 200 метри квадратни. Општина Охрид се обврзува да го подготви теренот (да изврши негово тампонирање и обложи со вештачка трева или друга мека подлога за поставување на реквизитите, како и да ја обезбеди соодветната урбана опрема (клупи, корпи за отпадоци и осветлување) на игралиштето, додека Мобилност Македонија, од наменските средства добиени од Министерството за труд и социјална политика, согласно Програмата за финансирање на програмските активности на националните инвалидски организации, нивните здруженија и нивната асоцијација за 2018 година, се обврзува да ги набави

реквизитите, да обезбеди транспорт и монтажа на истите на терен обезбеден и подготвен од општина Охрид. По завршување на состанокот беше посетен локалитетот на кој се предвидува изградба на игралиштето. Истиот се наоѓа во централното градско подрачје.

Согласно договорената динамика на активности, очекуваме инклузивното детско игралиште во Охрид да биде изградено и пуштено во употреба до крајот на 2018 година.

Претставниците на Мобилност Македонија ја искористија можноста да иницираат уште две важни прашања за членовите, а тоа е асфалтирање на природот до апартманите во Охрид кој во моментот е во сериозно руиниран, како и за изградба на платформа (рампа) за влез во езерото со инвалидска количка и адаптиран тоалет на плажата поред полициската станица во близина на кафулето „Куба Либре“. Беше договорено да го обновиме претходниот допис и барањето да го испратиме до Градоначалникот на Охрид и надлежните градски служби.

Б.Јовановски

УЧЕСТВО НА МЕЃУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА ВО САНСКИ МОСТ БИХ

Делегација на Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија - Мобилност Македонија во состав Софка Прчева, генерален секретар на Сојузот, и членовите на Управниот одбор на сојузот Дејан Ѓорѓиевски и Горан Здравков од 1 до 3 октомври во Сански Мост, Босна и Херцеговина, учествуваа на 12. Меѓународна конференција за статусот и правата на лицата со инвалидитет.

Конференцијата се одржува во рамките на кампањата „Да делуваме заедно“, а во организација на Координациониот одбор на кантоналните здруженија и Сојузот на лицата со инвалидитет на Унско-Санскиот кантон. На конференцијата со презентации на тема учествуваа претставници од Федералното министерство за труд и социјална политика на БиХ, претставници од Фондот за професионална рехабилитација и вработување на лицата со инвалидитет на

Федерацијата на БиХ, претставници од Народниот правобранител, како и делегации од државите во регионот: Словенија, Хрватска, Србија и Македонија.

Претставникот на Мобилност Македонија, Горан Здравков, во работниот протокол учествуваше со презентација на тема „Стандарди за инклузивно образование за ученици со телесен инвалидитет“.

С.Прчева

ИНФОРМАЦИЈА ЗА ЧЛЕНОВИ КОИ КОРИСТАТ ЕЛЕКТРОНСКА КАРТИЧКА ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД ПАТАРИНА

Од Јавното претпријатие за државни патишта по трет пат годинава добиваме список на лица кои ја имаат злоупотреба на електронската картичка за ослободување од плаќање на патарина. Во известувањето подетално е опишано кој на каков начин направил злоупотреба, а истата се однесува на следните злоупотреби:

- давање на картичката на користење на друго лице,

- лицето ја користи картичката со друго моторно возило а не со тоа кое го регистрирало во Јавното Претпријатие,

- со возилото ја поминува патарината 300 пати месечно (го користи веројатно за такси превоз) и слично.

Сето ова е регистрирано на патарините со соодветна снимка од камерите. Мобилност Македонија нема начин, ниту пак сака или може да ве заштити од злоупотребата која самите си ја правите. Ве известуваме и ви укажуваме да не вршите злоупотреба на користење на оствареното право, бидејќи Јавното претпријатие ги блокира злоупотребените електронски картички и нема можност за повторно деблокирање или издавање на други за истите корисници.

НАПОМЕНУВАМЕ: Користете ја електронската картичка исклучиво за ваша потреба, **САМО Вие**, и **САМО СО РЕГИСТРИРАНОТО ВОЗИЛО** во **ЈП**, а не со било кое друго возило. Се надеваме дека ова информација ќе ви биде од корист и дека ќе се придржувате кон инструкциите и одредбите од Законот за остварување на ова право.

Б.Јовановски

24-ти РЕПУБЛИЧКИ КВИЗ НАТПРЕВАР НА ЛИЦАТА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ НА МАКЕДОНИЈА

На 20-21.10.2018 година во хотелот „Цар Самуил“ во с.Банско, Струмица, во организација на Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија - Мобилност Македонија, се одржа дваесет и четвртиот Републички квиз натпревар на лица со телесен инвалидитет на Македонија. На квизот му претходеа тестирања низ кои поминаа повеќе стотици членови на здруженијата, членки на сојузот, за да на крајот 16 екипи составени од по три членови настапат на истиот.

Жири комисијата беше во состав: Зоран Јорданов, претседател на жири-то и изготвувач на прашањата, Софка Прчева и Драган Дојчиноски, водител, Бранимир Јовановски, технички реализатор, Тони Пајдаков. Според зборовите на присутните, ова издание на квизот

беше еден модерен и содржаен квиз натпревар, на кој сите учесници покажаа завидно знаење и само нијански одлучуваа кои екипи ќе ги продолжат натамошните борби.

По одржаните 4 четвртфинални квиз натпревари составени од по 6 игри, во полуфиналето се пласираа најдобрите

те две екипи од секоја група. Првата полуфинална група ја сочинуваа екипите на Мобилност: Кочани, Кичево, Струмица и Кавадарци и од ова полуфинале во финалето се пласираа екипите на Мобилност Кочани и Мобилност Кичево. Втората полуфинална група ја сочинуваа екипите на Мобилност: Велес, Штип, Куманово и Гевгелија, а борбите во финалето ги продолжија екипите на Мобилност Куманово и Мобилност Штип. Големото финале започна во 11 часот на 21.10.2018 година. На првиот пулт беше екипата на Кичево, на вто-

риот Штип, на третиот Куманово и на четвртиот екипата на Кочани. Екипата на Мобилност Кочани претендираше на хет-трик, бидејќи претходните две години во истиот состав го освојуваше првото место во континуитет.

Финалниот квиз содржеше седум игри, а борбата беше остра и неисвесна се до крајот, но во фер и коректна атмосфера. Публиката воодушевена со искажано знаење на учесниците, понекогаш и самата нетрпелива да даде одговор и да покаже колкаво е нивното знаење, што повремено предизвикуваше и мала пречка за одржување на натпреварот, но се беше во границите на коректното. По завршување на седумте предвидени игри, екипата на Мобилност Кочани го исполни својот сон и стана прва екипа која три пати по ред била првопласирана освојувајќи 77 поени. На второто место се пласира екипата на Мобилност Куманово со 58 поени, а на третото екипата на Мобилност Штип со 49 поени. Средства за одржување на оваа манифестација беа обезбедени од игри на среќа преку Министерството за труд и социјална политика.

Б.Јовановски

21. „ТОРТИЈАДА“ ВО ОРГАНИЗАЦИЈА НА МОБИЛНОСТ СТРУМИЦА

Еве не нас по 21. пат како организатори на нашата традиционална и слатка манифестација „Тортијада“. Како вчера да беше кога се спремавме за нашата јубилејна 20. „Тортијада“, а дојде време и за другата, 21. „Тортијада“. Времето минува како секундите што отчукуваат на часовникот, а ние сме секоја година се побројни, позаинтересирани и повешти во изработката на тортите, а за консумирање и да не ви кажувам, во тоа сме најдобри. Мислам дека ќе се сложите со мене. Многумина од вас што го читате оваа, бевте присутни и ја почувствувавте атмосферата, но за оние што не беа присутни, еве со неколку зборови и слики да им доловиме дел од атмосферата.

На 21. „Тортијада“ учествуваа 12 здруженија од Мобилност Македонија, кои макотрпно работеа до доцна за да ги доведат до совршенство своите изработки и што посликовито да пренесат одредена порака преку нивните торти. Жири-комисијата составена од Николина Георгиева и Илинка Тодорова, го следеа целиот тек на изработка на тортите и на крајот ја имаа најтешката задача, да ги изберат трите најдобри за оваа година, па одлучија вака: првото место го доделија на Мобилност Тетово, второ место Мобилност Кочани и третото место го освои Мобилност Велес. Дамите кои ги изработуваа тортите, а ги освоија првите три места беа парично наградени од Мобилност Струмица. Но тоа не беше сè, сите учеснички добија и скромни подароци од нашиот спонзор „Маркети Здравец“, кој ја потпомага нашата манифестација во последните неколку години. Манифестацијата нема да е тоа што е

ако не се тука и нашите други спонзори кои несебично нè поддржуваат во реализацијата на манифестацијата, за што Мобилност Струмица им се заблагада-

рува и им поддава рака за понатамошна соработка. Воедно, голема благодарност и до Мобилност Македонија и до градоначалникот и Советот на Општина Струмица, кои финансиски ја подржуваат оваа манифестација уште од самиот почеток на нејзиното постоење.

Посетеноста на оваа манифестација од година во година е сè побројна, сала-

та беше претесна за да ги собере сите гости, меѓу кои беа и нашиот премиер Зоран Заев, во придружба на државниот врв на Р Македонија, претставници од Министерството за труд и социјална политика, градоначалникот на Општина Струмица г. Коста Јаневски, претседателот на Советот на Општина Струмица г. Марјан Даскаловски, поголем број советници и државни службеници од Општина Струмица, и претставници од ортопедските куќи „Славеј“ и „Медикус-хелп“. Тука беа и персоналните асистенти на лицата со инвалидитет кои беа избрани оваа година да ги користат нивните услуги. Се надеваме дека в година и тие ќе бидат во поголем број и ќе има повеќе весели и насмеани лица затоа што тие им го олеснуваат секојдневието.

Со реализацијата на оваа манифестација сакаме да испратиме порака до општеството дека и лицата со инвалидитет умеат заедно со останатите луѓе

да се дружат, да се смеат и разговараат, па и да имаат придонес во општеството преку какво било творење, и да ја пренесат енергијата на сите оние кои се во нивна близина, а со тоа да ја покажат својата индивидуалност, храброст, истрајност и желба за поволни и подостовинствени услови за живот.

На крајот од оваа манифестација остана најпосакуваниот и најслаткиот дел, дегустацијата на тортите, оценката ја дадовте вие драги пријатели. Како знак на благодарност за соработката и укажаното внимание од страна на премиерот на Р. Македонија господинот Зоран Заев, Мобилност Тетово ја подари својата првонаградена торта токму на овој човек, кој 15 години континуирано го бодри, храбри и помага работењето на нашето здружение.

Благодарност до сите што беа дел од оваа манифестација, се гледаме в година.

Мери Туцарова

XXIV МУЗИЧКИ СРЕДБИ НА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ

На 4 август оваа година се одржа XXIV издание на Музичките средби на лицата со телесен инвалидитет во организација на Мобилност Македонија. Музичките средби како фестивал по четврти пат се одржаа во рамките на струмичкото културно лето „Опен Фест Струмица“. На манифестацијата зедоа учество 12 учесници со изведби на македонски народни песни. Нив ги придружуваше оркестарот на Мобилност Македонија КУД „Феникс“. Водител на настанот беше Горги Калајчиев кој истовремено беше и член на жири комисијата покрај Зоран Вета и Костадин Стојанов – познати музички работници од Струмица.

Првата награда и припадна на Јованка Атанасова од Велес која ја испеа песната „Море сокол пие“.

Втората награда ја освои Трајче Лазаров од Кавадарци со песната „Разболе се Ирина мома“.

Третото место му припадна на Петре Јованов од село Подареш – Радовиш кој ја испеа песната „Жени ме мамо“.

Оваа манифестација се одржа на плоштадот во Струмица пред платото на Домот на културата „Антон Панов“.

Б.Јовановски

НАЦИОНАЛНО КООРДИНАТИВНО ТЕЛО ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА НА ООН ЗА ПРАВАТА НА ЛИЦАТА СО ПОПРЕЧЕНОСТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Формирањето на Национално координативно тело за имплементација на Конвенцијата на ООН за правата на лицата со попреченост во Република Македонија при Владата на Република Македонија, претставува обврска на државата согласно ратификацијата на Конвенцијата на ООН за правата на лицата со попреченост од страна на Собранието на Република Македонија во 2011 година, и член 33 од истата, како основен механизам за имплементација на истата.

Националното координативно тело за имплементација на Конвенцијата на ООН за правата на лицата со попреченост во Република Македонија при Владата на Република Македонија е формирано со Одлука на Владата на Република Македонија на 17 април 2018 година, а на 05 јуни 2018 година Владата на Република Македонија донесе Решение за назначување Национален координатор - претседател и членови на телото.

Националното координативно тело е составено од вкупно 15 членови со инклузивен состав. Во него членуваат 2 претставници од Канцеларијата на Претседателот на Владата на Република Македонија, 11 претставници од клучните министерства (Министерство за образование и наука, Министерство за труд и социјална политика, Министерство за здравство, Министерство за финансии, Министерство за транспорт и врски, Министерство за правда, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерство за култура, Министерство за информатичко општество и администрација, Министерство за животна средина и просторно планирање и министерство за локална самоуправа), 1 претставник од Националниот совет на инвалидски организации на Македонија и 1 претставник од организациите на родители на деца со попреченост (Ресурсен центар за родители на деца со посебни потреби).

Основната улога и задачи на ова Национално координативно тело е да

претставува извршен механизам за иницирање, координирање, решавање и упатување на Претседателот на Владата на Република Македонија, Владата на Република Македонија, основните единици на извршната власт-министерствата и институциите под нивна надлежност, за активностите и принципите кои треба да ги превземат со цел за исполнување на начелата и принципите од Конвенцијата на ООН за правата на лицата со попреченост.

Воедно ова национално координативно тело работи во тесна координација и соработка со сите лица со попреченост во Република Македонија, индивидуално и/или преку различните облици на нивно организирање, со цел создавање спрега помеѓу потребите и правата на лицата со попреченост и институциите во надлежност за нивна ре-

ализација, а во рамките и принципите на Конвенцијата на ООН за правата на лицата со попреченост.

Претседателот на Националното координативно тело за имплементација на Конвенцијата на ООН за правата на лицата со попреченост во Владата на Република Македонија, Спасе Додевски, на 19.10.2018 година, информираше дека ова тело подготви акционен план за 2019-та година со точно дефинирани мерки и активности, кои ќе ја забрзаат имплементацијата на Конвенцијата на ООН.

„Владата на Република Македонија одлучно и посветено останува и продолжува на определбите за унапредување на животот и развојот на лицата со попреченост, како и создавање услови за достоинствено нивно социјално и општествено вклучување на прин-

ципите на еднаквоста и недискриминацијата“, притоа Додевски истакна дека акциониот план е подготвен во соработка со организациите на лица со попреченост и дека двајца од членовите на Националното координативно тело се токму претставници на граѓанските здруженија.

Б.Јовановски

ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА НАЧИН НА ПАРКИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ ДО ДОМОТ „ДАРЕ ЦАМБАЗ“

Со паркинг просторот до Домот на хуманитарните организации „Даре Цамбаз“ стопанисува Јавното претпријатие за јавни паркиралишта ПАРКИНЗИ на Општина Центар – ЈП ПОЦ. Начинот на

паркирање е зонско односно со наплата.

На овој паркинг, за лицата со инвалидност се обележани три паркинг места. При паркирање на овие места возилата мораат да бидат **видо обележани со знак за лице во количка или со членската карта на Сојузот**, во спротивно возилата преку пајак-службата се отстрануваат и следува казна од 6.000,00 денари.

Јавното претпријатие за јавни паркиралишта ПАРКИНЗИ на Општина Центар има предвидено **повластена налепница** за инвалидни лица. Со налепницата инвалидното лице може да ги користат сите паркиралишта на ЈП ПОЦ, неограничено но секогаш треба да се паркираат на места обележани за нив.

Потребна документација за добивање на повластената налепница (која важи за инвалидни лица од сите градови и општини во државата):

- Фотокопија и оригинал на увид од: лична карта, сообраќајна дозвола, членска карта и медицински документ со дијагноза (дијагнозата согласно член 65 од Законот за јавни патишта).

Лицето со инвалидност може да аплицира и да добие повластена налепница само за едно возило.

С.Прчева

11. ХРВАТСКИ СИМПОЗИУМ ЗА МУЛТИПЛА СКЛЕРОЗА Преку информација до здравје

Од 28 до 30. 9. 2018 година се одржа 11. Хрватски симпозиум за мултипла склероза на тема „Преку информација до здравје“. Настанот беше во организација на Сојузот на здруженија за мултипла склероза во Хрватска, а местото каде што се одвиваа предавањата и презентациите беше Специјалната болница за рехабилитација „Вараждинската бања“, хотел „Минерва“.

На лична покана од страна на организаторот, Сојузот на здруженија за мултипла склероза во Хрватска, присуствуваа членови на Мобилност Македонија, Ана Карајанова-Димитрушева (во својство на предавач) и Зоран Марковски (придружба).

Симпозиумот содржеше богата агенда, па на тој начин имавме можност да проследиме прекрасни предавања од доктори специјалисти, медицински персонал, професори, мотивациски говорници, да споделиме знаења и да размениме искуства.

Симпозиумот, се разбира, започна со свечено отворање по кое следуваа поздравни обраќања до присутните од:

- г. Милан Бандиќ, градоначалник на Загреб;
- д-р Денис Ковачиќ, директор на Вараждинска бања и СПА, град Вараждин;
- г. Ивица Чичак, заменик-градоначалник на Вараждинска бања;
- г. Дарио Јуришиќ, заменик на народниот правобранител за лицата со посебни потреби и
- г-ѓа Љубица Лукачиќ, член на парламентот.

По ова топло добре дојде започна работниот дел од симпозиумот. Имав-

ме можност да го проследиме краткотражниот филм *Hidden*, каде што се прикажани скриените симптоми на мултиплата склероза, поточно скриени за јавноста, но за пациентот со МС вознемирувачки и фрапантни.

По проекцијата на *Hidden* почнаа предавањата на тема „Лекување на мултипла склероза во Хрватска“. На оваа тема проследивме предавања од врвни

предавачи, и тоа:

- Доц. д-р Марио Хабек, кој говореше за „Новите насоки во третман на МС на Хрватското невролошко здружение“;
- Д-р Тереза Габелиќ се претстави на тема „Примарно прогресивна МС – лекување и зошто е важно да се лекува“ и

- Проф. Ивица Белина, претседател на коалицијата на здруженија во здравството, тема „Правата на пациентите со мултипла склероза во Република Хрватска“.

По паузата за ручек следуваа:

- Ана Карајанова-Димитрушева, член на Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија - Мобилност Македонија, презентација на тема „Мултипла склероза во Република Македонија“;
- Марко Казериќ, мотивациско предавање „МС над облаците“;
- Љерка Павковиќ, дипл. медицинска сестра, главна сестра во Специјалната болница „Липик“, говореше на тема „Важноста на поддршката од страна на медицинскиот персонал во лечењето и рехабилитацијата на мултипла склероза“ и
- Прим. д-р спец. Сенка Рендулиќ Силвар, Специјална болница Липик,

предаваше „Рехабилитација на лицата со мултипла склероза“.

Следниот ден можевме да слушнеме предавања кои побудија огромен интерес:

- Д-р Горан Арбанас на тема „Сексуални дисфункции кај мултипла склероза“ и

професор по психологија Борис Блажиниќ, „Психопрофил – карта на законитото богатство на личноста“;

Заклучоци и свеченото затворање на Симпозиумот, како и групно фотографирање.

На единаесеттиот Хрватски симпозиум за мултипла склероза присутни беа околу 250 членови на здруженијата за мултипла склероза од цела Хрватска, а беше под покровителство на Министерството за демографија, семејство, млади и социјална политика, финансиски поддржано од Националната фондација за развој на цивилно општество, како и останати спонзори и донатори кои дадоа несебична поддршка, меѓу кои Град Света Недела, Град Загреб, Хрватски шуми, Рош (Roche), Мерк (Merck), Sanofi Genzyme и Ottobock.

Единаесеттиот Хрватски симпозиум за мултипла склероза беше одлична можност присутните да се здобијат со нови знаења и да стекнат нови познанства. Во иднина се надеваме дека и во Република Македонија ќе се одвиваат и организираат настани од ваков вид, токму поради потребата од информација, знаење, интеракција и запознавање со најновите случувања и откритија кои ги нуди современата медицина, бидејќи пациентот секогаш мора да биде во преден план и да биде запознаен и вклучен во сè што се однесува на неговата здравствена состојба.

Упатувам огромна благодарност до Сојузот на здруженија за мултипла склероза во Хрватска, за поканата да бидеме дел од ова прекрасно случување, и секоја чест за укажаното гостопримство. Бевме сведоци на еден одличен настан со богата агенда, врвни предавачи и опкружени со прекрасни луѓе. Верувам дека нашата соработка ќе продолжи и во иднина ќе резултира со заеднички проекти на полето на мултиплата склероза.

Во продолжение е краток извадок (апстракт) од моето обраќање и презентација на 11. Хрватски симпозиум

строфија, ампутација, мултипла склероза и преостанати невромускулни заболувања). Алијансата има околу 8.200 членови, од кои околу 800 се МС.

Постои еден Центар за мултиплекс склероза - Универзитетскиот клинички центар за неврологија во Скопје. Располага со 25 доктори-невролози, од кои 7 доктори невролози и 6 сестри се грижат за пациентите со МС, но тие не се целосно посветени само на пациентите со мултипла склероза.

Во РМ се достапни следните терапии за МС: интерферон бета 1-а и интерфе-

за мултиплекс склероза “Преку информација до здравје“, на тема „Состојбата со мултипла склерозата во Македонија - што постигнавме и што треба да направиме во иднина“.

Состојба со мултиплекс склероза во Македонија

Во Македонија има Национален сојуз на лица со телесен инвалидитет каде што членуваат лицата со седум различни дијагнози (детска парализа, церебрална парализа, параплегича, ди-

рон-б-1 бета, glatiramer acetate, dimethyl fumarate, ocrelizumab и natalizumab. Во Македонија во моментот има околу 1.200 до 1.300 регистрирани пациенти, од кои околу 440 земаат една од наведените терапии. Секоја година бројот на пациенти се зголемува за 60 до 80 новодијагностицирани пациенти.

По интензивирана соработка со Универзитетската клиника за неврологија и Фондот за здравствено осигурување беа одобрени средства за третман

исклучиво за пациентите со МС. Од вкупниот буџет, кој се троши на лекови на УКН, дополнителни 15% во февруари 2018 година беа доделени на УКН за третман на пациентите со МС. Ова го отвори патот за влегување на нови второлиниски терапии (DMT - disease-modifying therapies).

Од вкупниот буџет за лекови во Невролошката клиника сметки за околу 60-70% се користат за пациентите со мултипла склероза.

Проект: Во рамки на проектот образовативни материјали за пациентите со МС и нивните семејства, направени се четири брошури на тема: Живот со мултипла склероза, Мојата мајка има МС, вежби за мултиплекс склероза и болка во мултиплата склероза.

Во 2018 година, по третпат одбележан Светскиот ден на МС со Фејсбук-кампања, учество/гостување во 7 (седум) телевизиски емисии, честување на World MS day во два града во Македонија: Штип и Скопје. Присутни околу 130 лица, дистрибуирани 1.000 летоци (флаери). На официјалниот дел се обрати Министерот за здравство, се одржаа предавања од директорот на универзитетската Клиника за неврологија, нутриционист психолог и беа промовирани првите две брошури.

Во периодот од 2017 до 2018 година беа спроведени следните работилници за обука на пациенти:

- Предици и надежи за мултипла склероза
- Клинички податоци за ocrelizumab во MS
- Пријавување на несакани последици од лекови

- Правата на пациентите според македонското законодавство.

Почнувајќи од октомври 2016 година каде што 348 пациенти се ставени на терапија, за тој број да се зголеми на 381 во мај 2017 година, за веќе во истата 2017 година во октомври дека бројот на пациенти третирани со терапија да падне на 362. По нашите напори и ангажман, со добивањето на дополнителните средства за пациентите со МС, интензивирањето на средбите и соработката со директорот на неврологијата и Фондот за здравствено осигурување, заклучно со 31 август 2018 година, има околу 440 за пациенти со МС кои се ставени на редовна терапија.

Планирани активности за 2018-2019 година:

- Соработка со здравствените власти (Фонд за здравство на РМ, Министерство за здравство), Универзитетска Клиника за неврологија, други организации и компании
- Изработка на Регистар на пациенти
- Лобирање за зголемување на буџетот за МС
- Апликација за Членство во Европската МС платформа
- Континуирано објавување на образовативен материјал
- Организација на MS Week (МС недела) во Македонија
- Креирање на поддршка и објавување на упатства за третман (упатства за лекување/третмански водичи)
- Веб-страницата на МС е посветена на пациентите, нивните семејства и јавноста.

Ана Карајанова- Димитријева

ИЗЛОЖБА НА СЛИКИ ОД ДЕВЕТТАТА МЕЃУНАРОДНА ЛИКОВНА КОЛОНИЈА

На 09.11.2018 година, во „Порта Македонија“ беше организирана изложба на уметнички дела создадени на деветтата Меѓународна ликовна колонија која годинава се одржа во месец април во Охрид.

На изложбата присуствуваше претседателот на Владата на РМ, Зоран Заев, кој во својот поздравен говор ги афирмираше мерките на Владата за подобрување на правата на лицата со инвалидност, но и поддршката за активностите на Мобилност Македонија кој преку своите активности делува кон подобрување на правата и положбата на лицата со телесен инвалидитет во РМ.

Претседателот на Мобилност Македонијавосвојотпоздравенговористакна: „Мобилност Македонија, како асоцијација на преку 8.000 доброволно зачленети лица со телесен инвалидитет кои живеат на територијата на РМ, во своето делување го поттикнува творечкиот потенцијал на своите членови.

Тоа го прави преку организација на разни креативни работилници, музички фестивал, уметнички колонии и литературни читања. Денес сме исправени пред делата создадени на деветтата Меѓународна ликовна колонија „Охрид 2018“ на која учествуваа 16 уметници од Хрватска, Србија, Чешка и Македонија, како и пред лауреатите на 24-те Литературни читања, чии имиња ќе ги дознаеме подоцна.

Мобилност Македонија, како организација создадена од самите лица со телесен инвалидитет, во своето делување за подобрување на правата и положбата, како и застапување на лицата со телесен инвалидитет пред институциите во Република Македонија, растеше и се уште расте како сериозна национална инвалидска организација, постојано ширејќи ја лепезата на преземени активности. Некогаш тоа се трибини, некогаш тематски работилници, некогаш организирани настани на спортско или културно поле, постојана комуникација со ресорните министерства, но секогаш целта е овозможување на право на еднаквост, Социјална сигурност, пристапност, самостојно движење, независен и содржајно исполнет живот, подобро и посветло утре. Потполно сме свесни дека универзален клуч за успех

нема, но добро синхронизиран тим на мотивирани млади луѓе треба да биде патот што ќе не води кон успехот. Но тој пат, несекогаш е поплочен со рози и орхидеи, честопати е трнлив и непрооден, непрооден од бариерите кои ги поставило општеството во однос на архитектонските бариери, бариерите за пристап до информации и комуникации, бариери во образованието, ниската конкурентноста на пазарот на трудот, со еден збор кажано, бариери во сите пори на општеството.

Мајка Тереза има кажано:

-Ако си успешен ќе се стекнеш со

лажни пријатели и вистински непријатели, сепак биди успешен;

-Искреноста и отвореноста те прават повредлив, сепак биди искрен и отворен;

-Она што си го изградил со години може да биде уништено преку ноќ, сепак гради;

-Секој од нас чувствува дека она што го прави е само една капка во океанот. Но ако не правиме ништо, океанот ќе биде посиромашен за таа една капка;

И ние полека, ден за ден, поткршнуваме по некој бариера, премостуваме по некоја навидум непремостлива пречка, со нашето делување се обидуваме да им кажеме на останатите, еј и ние сме тука, еднакви и рамноправни со вас, почитувани од институциите, кои знаат да го почувствуваат нашиот партнерски однос, бидејќи нашето делување претставува продолжена рака на институциите. Дека е тоа така, сведочи денешното присуство на Претседателот на Владата на РМ, Зоран Заев, за што искрено сме му благодарни.“

Премиерот Зоран Заев ги предаде

плакетите на најдобрите литерати на Мобилност Македонија за 2018 година:

1.Севда Ѓурчиноска од Скопје со творбата „Само погледни“

2.Мимоза Делипетрова Томова од Радовиш со творбата „Стреи на вечност“

3.Олга Ристовска од Скопје со творбата „Кога ќе се биде вчера“.

САМО ПОГЛЕДНИ

Наплив од многу зборови неискжани,
Љубов во срцето
Воздишки кон небата и раширени раце,
Небаре ќе ја дадеш и примиш
Целата љубов од и кон универзумот.

А знаеш ли, каде е сето тоа скриено?
А знаеш ли, каде сето тоа да го бараш?
А знаеш ли, каде сето тоа се разлива –
Како трета димензија.

Само погледни,
Само погледни, длабоко во срцето твоје.
И се“ ќе видиш...
Колку има место за сите
И се“ ќе видиш...
Колку се убави дните
И се“ ќе видиш...
Колку љубов има во срцето твоје
Само погледни...

Севда Ѓурчиноска
I награда

СТРЕИ НА ВЕЧНОСТА

Исправи ги Боже патеките мои
Да можам сам облеката да ја менувам
Додека лошите навики ми го кинат срцето
Чувај ме да не ме сосече гревот
На моите обувки крстот го соши
Над моите рани небото да се осветли
За низ болката да пеам
И низ очите да солзам
До храмовите како стрей на вечноста.

Мимоза Делиџеџрова Томова
II награда

КОГА СЕ ЌЕ БИДЕ ВЧЕРА

Заспана далеку
На едно време
За едни бакнеж
Кои никогаш нема да се вратат...
Длабоко боли
Никој незнае дека постои
Ама многу боли
Ја препознавам по лицето на
Несоницата
Тоа е тенката жица на гитарата
И во неговиот пламен плач
Кој секогаш живее во мене
Тоа е нашата најголема рана
Нашата постојана несоница
Нашата звезда која свети
И боли, многу боли
Дека после љубовта
Се друго попусто
Освен љубовта се друго во животот
Е празнина и темнина.

Олга Ристиовска
III награда

ЕДУКАТИВНИ МАТЕРИЈАЛИ
ЗА ПАЦИЕНТИТЕ СО МУЛТИПЛА СКЛЕРОЗА

Во рамки на проектот „Едукативни материјали за пациентите со мултипла склероза и нивните семејства“ во изминатиот период беа издадени четири едукативни материјали кои имаат за цел подетално да ги запознаат лицата кои боледуваат од болеста со илјада лица, да им дадат одговор на многу прашања поврзани со нивната состојба и да им го олеснат справувањето со болеста.

Проектот беше инициран од членови (ентузијастички) на Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија - Мобилност Македонија, кои ја согледаа потребата од едукација на лицата со мултипла склероза, кои покрај хроничната дијагноза со која секојдневно се справуваат, макотрпно работеа и сè уште работат во насока на целосна реализација на проектот „Едукативни материјали за пациентите со мултипла склероза и нивните семејства“.

Првите две издадени брошури со наслов „Живот со мултипла склероза“ и „Мојата мајка има МС“ беа промовирани на Светскиот ден на мултипла склероза, мај 2018 година. Додека „Вежби за мултипла склероза“ и „Болка во мултиплата склероза“ својата промоција ја доживеаја на Светскиот ден на физиотерапевти, септември 2018 г.

Во брошурата „Живот со мултипла склероза“ посветено е внимание на психолошката состојба на лицето, од соопштување на дијагнозата, соочување, па сè до нејзино прифаќање како секојдневие, односно адаптирање на животот на пациентот во согласност со новонастанатата состојба.

„Мојата мајка има МС“ обработува приказна раскажана од десетгодишно дете чија мајка е болна од МС, каде што е опфатен процесот од неговото осамостојување, прифаќање на мајчината болест од страна на целото семејство, нивно приспособување на живот со болеста сè до љубов и грижа за својата мајка.

Самиот наслов на третата брошура „Вежби за мултипла склероза“, говори дека се работи за физичка активност, односно вежби кои се адаптирани за изведување од страна на пациентите со

МС во зависност од нивната состојба, со цел да ги задржат своите моторички функции, осетот, и да ја задржат рамнотежата со цел да бидат активни во секојдневниот живот.

Во последната отпечатена брошура „Болка во мултиплата склероза“ подетално е опишана болката која е резултат на МС, каде што спаѓа невропатската болка, болка во ‘рбетниот столб, главоболка и болката како последица на спастичитет.

Досега отпечатените едукативни материјали се достапни со помош на нашите поддржувачи и соработници: Рош (Roche), Мерк Варус (Merck Varus) и Плива Тева (Pliva Teva). Секако, несебична поддршка даде и Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија – Мобилност Македонија. Сите споменати заслужуваат огромна пофалба и искрена благодарност.

Упатуваме благодарност до Здружението за мултипла склероза на Црна Гора и проф. д-р Јелена Друловиќ за отстапените авторски права и секако посебна благодарност до менаџментот и медицинскиот персонал (доктори невролози и медицински сестри) при Универзитетската клиника за неврологија – Скопје, кои секојдневно се во контакт со пациентите кои боледуваат од мултипла склероза, а кои ќе се погрижат да

се дистрибуираат овие едукативни материјали (брошури) на вистинската адреса.

Во тек е стручна и техничка обработка на следните две брошури, кои верувам ќе бидат од огромна корист на пациентите кои се соочуваат со оваа тешка болест. Реализацијата на овој проектот „Едукативни материјали за пациентите со мултипла склероза“ значи почеток на поголеми активности и проекти кои ќе се преземат во иднина со цел олеснување на животот на пациентите со МС, кое за оваа категорија на луѓе би овозможило водење на поквалитетен и достоинствен живот.

Ана Карајанова-Димитрушева

ЧЕТВРТА РЕГИОНАЛНА РАЗМЕНА НА ИСКУСТВА НА ОРГАНИЗАЦИИ НА ПАЦИЕНТИ (ЕЕРО 2018), ОРГАНИЗАЦИИ НА ПАЦИЕНТИ: ОБЛИКУВАЊЕ НА ИДНАТА ЗДРАВСТВЕНА ПОЛИТИКА/СРЕДИНА

Есенските денови од 12 до 14 ноември 2018 година беа посветени на Четвртата регионална размена на искуства на организации на пациенти (ЕЕРО 2018). Настанот во организација на „Рош“ (Roche) се одржа во Белград, Србија, а учествуваа претставници на Мобилност Македонија од кои едниот имаше улога на презентер.

Темата на која беше посветен настанот беше: Обликување на идната здравствена политика/средина, но гледано низ призмата на Пациентски организации. Модератор на настанот беше Џин Мосман (член на Управниот одбор), која има огромни заслуги за успешноста на ваквите случувања. Состанокот беше исполнет со одлични презентации и говорници:

- На темата: Како се менува здравствената околина: можности и предизвици за организациите на пациенти, говореа Синиша Варга, поранешен министер за здравство на Хрватска и Ратна Деви, член на Меѓународната алијанса на организации на пациенти (ИАПО);

- На тема Како пациентските групи/организации можат да влијаат во обликувањето на здравствената политика, со свои презентации се претставија Дејан Петровиќ, Србија и Ана Карајанова Димитрушева, Македонија;

- Панел дискусија (модератор - Џин Мосман): Обликување на здравствената средина и политика, Сарбани Чакраборти, Ана Говедарица и Стефано Мацоне;

- На тема: Податоци за ефикасно застапување, Мирко Јокиќ и Ивица Белина;

- За улогата на Организациите на пациенти во регистарот на податоците, Јан Вајнрејх Ева Шумахер-Вулф, Германија и Ирина Мјасникова, Русија;

- Марио Харапин (Модератор на панел дискусијата: Дали регистарот на податоците претставува закана за приватноста на пациентите?) Виталиј Махинчук, Украина, Маја Јужнич Сотлар, Словенија и Нагехан Узунер, Турција;

За Гласот на пациентот во првите редови на донесувањето одлуки говореа д-р Вахид Али Алкаруси.

Настанот изобиљувааше со дискусии и работа во групи, интерактивно вклучување на сите присутни, размена на знаења и искуства, а сето ова кулминираше со донесување на квалитетни и конкретни заклучоци.

И овој пат како и многупати до сега „Рош“ покажаа и докажаа дека се апсолутно и несебично посветени на Организациите на пациенти и градењето на нивните капацитети во борбата за обезбедување и постигнување на подобар и поквалитетен живот на пациентите.

Ана Карајанова-Димитрушева

ПРОЕКТ „ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ДЕЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ“

Здружението на лица со телесен инвалидитет Мобилност Велес во период од 1.6.2018 година до 31.10.2018 година го спроведе проектот „Инклузивно образование за деца со телесен инвалидитет во основните училишта на територија на општините Велес, Градско и Чашка.“

Проектот беше финансиран од страна на Европската комисија во Република Македонија. За таа цел беа потпишани меморандуми за соработка со директорите на сите основни училишта на територија на општина Велес, Градско и Чашка. Беа реализирани тематски работилници со специјални соработници, наставници и ученици од шесто до деветто одделение во овие основни училишта, како и тимовите на дефектолози од специјалното училиште за ученици со попреченост „Мара Овчарова“.

На крајот од проектот беше одржана и завршна конференција, на која покрај сите учесници во проектот учествуваа и членовите на МОБИЛНОСТ Велес, како и делегација од општината Велес. На завршната конференција беа презентирани резултатите од проектот. Исто така беше промовирана брошура од сите активности одржани во текот на проектот заедно со фотографии од настаните.

Горан Здравков

ИНКЛУЗИВНО ДЕТСКО ОДМОРАЛИШТЕ ВО ВЕЛЕС

Проектот за инклузивни детски игришта што Мобилност Македонија го спроведува во партнерски однос со Министерство за труд и социјална политика, оваа година ќе се реализира во Велес. Градоначалникот на општина Велес одобри локација на атрактивно

место во градот со површина доволна за поставување на најмалку 5 инклузивни реквизити. Исто така општината се обврза да го подготви теренот на игриштето, односно да изврши негово тампонирање и да обезбеди соодветна урбана опрема (клучи, кошници за отпадоци, осветлување и сл.).

Горан Здравков

ВИСОКО ПРИЗНАНИЕ ЗА МОБИЛНОСТ ВЕЛЕС

Градоначалникот на општина Велес на Меѓуопштинското здружение на лица со телесен инвалидитет на Велес, Градско и Чашка - Мобилност Велес ја додели 9-Ноемвриската награда за долгогодишна хуманитарна работа со граѓаните со инвалидитет во општината Велес.

Во соработка со градоначалникот на општината Велес господин Аце Коцевски на годишениот конкурс за доделување на простории за НВО организациите на територија на општината на Здружението на лица со телесен инвалидите Мобилност Велес ќе му биде доделена просторија за работа, собирање и дружење на лицата со телесен инвалидите, во кое здружението ќе си ги извршува своите задачи, цели како и продолжување на својата хуманитарна работа за лицата со телесен инвалидите независно од својата возраст, образование како и социјалната положба во општината Велес

Горан Здравков

СВЕТСКИ ДЕН НА ФИЗИОТЕРАПЕВТИ

„Македонските физиотерапевти се единствени во светот, кои освен професионалниот празник, на ист ден го прославуваат и Денот на независноста на Републиката. Но исто така се меѓу малкуте физиотерапевти во светот кои сè уште немаат право на своја сопствена реализација преку самостојна физи-

отерапевтска практика“.

На овој начин Блаже Арсов, претседател на Македонското физиотерапевтско здружение, го отвори Светскиот ден на физиотерапевтите, 8 Септември, кој се одбележа во ЕУ Инфо центарот на 7.9.2018 година.

Македонското физиотерапевтско здружение ги повика сите членови и физиотерапевти во Македонија да земат активно учество во кампањата „Физиотерапија за сите“, со цел подигнување на свеста за потребата од неа и лесен пристап на физиотерапијата до сите пациенти.

На чествувањето на Светскиот ден на физиотерапевтите се истакнаа и најгорливите проблеми со кои се соочуваат стручните лица со оваа професија во Република Македонија, каде што токму поради немањето Закон за физиотерапевтска дејност, физиотерапевтите во земјата се ограничени во извршувањето на нивната работа. „Македонското физиотерапевтско здружение со голем елан ќе продолжи со активностите“, истакна претседателот Арсов, и додаде: „Ние не сакаме да војуваме, но предупредувам дека ќе се бориме за нашите права“.

На настанот покрај потпретседателот с-ци. ФТ Никодин Велјаноски, претседателот дипл. ФТ Блаже Арсов и претставник од ЕУ делегацијата, свое

сен инвалидитет на Македонија – Мобилност Македонија, Ана Карајанова-Димитрушева, лице со МС, наведе:

„Верувам дека голем дел од присутните знаат за оваа болест, но накратко, мултипла склерозата е дегенеративна, хронична болест на централниот нервен систем и е една од најчестите невролошки нарушувања и причина за инвалидитет кај младите луѓе. Обично се дијагностицира на возраст помеѓу 20 до 40 години, значи заболува младата работоспособна популација.“

Причината за појава на МС сè уште не е позната, па затоа нема лек. Но, има достапни терапии и третмани кои можат многу да помогнат во справувањето со симптомите, прогресијата на болеста и инвалидноста.

За постигнување на најдобри резултати во лекувањето мултиплата склероза потребен е мултидисциплинарен пристап, каде што главно место зазема конвенционалната/официјална медицина, здравите навики, режимот на исхрана и се разбира физиотерапијата која има најголемо влијание за одржување на моторичките функции, рамнотежата и сензорните функции.

Тоа значи дека редовната медицинската терапија во корелација со редовна физиотерапија, освен што би

Блаже Арсов се случи многу ненадејно и спонтано, но со причина, и тоа токму кога беа во финална фаза на издавање двете брошури со наслов Болка во мултипла склероза и Вежби за мултипла склероза, кои се дел од Едицијата на едукативни материјали за потребите на пациентите со мултипла склероза и нивните семејства.

Блаже и неговите колеги имаа можност да го погледнат материјалот и дадоа позитивна оценка и поддршка на истиот, така што овој Светски ден на физиотерапевти ќе го „злоупотребам“ за официјално/накратко промовирање на овие две брошури: *Болка во мултипла склероза* и *Вежби во мултипла склероза*.

Се надеваме дека ова е одличен почеток на една плодна соработка помеѓу Мобилност Македонија и Македонското физиотерапевтско здружение, со кое во иднина ќе ја продолжиме и пројектите каде што со работата и посветеноста од страна на стручни физиотерапевти, пациентите со мултипла склероза ќе добијат соодветен третман, кој заедно со медикаментите ќе овозможат подобрување на квалитетот на животот на оваа категорија лица и секако полесно справување со оваа болест со 1.000 лица, како што впрочем и се нарекува мултипла склероза.

Ана Карајанова-Димитрушева

обраќање имаа и пациентите со цистична фиброза и мултипла склероза, кои ја истакнаа важната улога на физиотерапијата како една од битните алки во процесот на справувањето со нивните дијагнози и потребата од застапеност на стручни лица, физиотерапевти кои ќе помогнат во справувањето со симптомите на овие тешки заболувања, а воедно ќе придонесат за подобар и поквалитетен живот.

Во своето обраќање, претставникот на Националниот сојуз на лица со теле-

придонела во одржување на постојната здравствена состојба, би имала влијание и на подобрување на квалитетот на животот на лицата со мултипла склероза.

На овој начин, ние, лицата со МС би придонесувале како активни, функционални и работоспособни граѓани од кои државата би имала бенефит и не би биле единствено и само товар на здравствениот, инвалидскиот, социјалниот и пензискиот фонд.

Јас велам сè во животот се случува со причина, па така познанството со

АКТИВНОСТИ НА МОБИЛНОСТ ТЕТОВО И ГОСТИВАР

На 18.9.2018 година на Универзитетот во Тетово, Велибор Јаќимовски, претседателот на Мобилност Тетово и Гостивар и Авни Хисмани, член во УО на Мобилност Тетово и Гостивар, при-

суствуваа на тркалезна маса на тема „Зајакнување на соработката помеѓу Високообразовните институции и невладините организации во зголемувањето на бројот на мобилностите на студентите со посебни потреби и помалку можности“, која беше организирана од Националната агенција за Европски образовни програми и мобилност. На тркалезната маса панелисти беа Александар Богојевски, раководител на одделението за Високо образование и образование на возрасни во Националната агенција за европски образовни програми и мобилност, кој ги презентираше досегашните постигнувања и идните предизвици; Нермине Муради, студент во ЕРАЗМУС+ Мобилност во Ави Евра, Универзитет во Кирсехир во Турција, која ги раскажа нејзините лични искуства од програмата и размената; проф. Др. Буниамин Мемеди, претставник од Државниот универзитет во Тетово и Бујар Синани од Универзитетот на Југоисточна Европа, кои презентираа за улогата на Високо образовните институции во зголемувањето на бројот на мобилностите на студентите со посебни потреби и помалку можности и Мерита Мустафи и Авни Хисмани, кои презентираа за улогата на Невладините орга-

низации во зголемувањето на бројот на мобилностите на студентите со посебни потреби и помалку можности.

Инаку, програмата на Европската Унија, „Ерасмус плус“, се имплементира од јануари 2014 година, а во неа како програмска земја полноправно учествува и Република Македонија, преку Националната агенција за европски образовни програми и мобилност.

„Ерасмус плус“ е водечка програма на Европската комисија, фокусирана

на образованието, обуката, младите и спортот. Националната агенција ја имплементира на национално ниво и сите акции се достапни за македонските студенти, професори, наставници, ученици, младински работници и други заинтересирани лица.

Програмата „Еразмус плус“ цели кон зголемување на знаењето и професионалните способности, а воедно ја поддржува модернизацијата во овие области.

Фани Јаќимовска

МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ ВКЛУЧЕН ВО ПРОЕКТОТ НА ГРАД СКОПЈЕ ЗА ПЕРСОНАЛЕН АСИСТЕНТ

Во почетокот на Август месец здружението на лица со телесен инвалидитет на Скопје Мобилност Скопје доби покана од град Скопје да се вклучи во проектот за персонален асистент, во кој

што и се вклучи нашето здружение. Од нашето здружение беа побарани 10 членови на кои што им е потребен асистент. Во проектот директно беше вклучен претседателот на Мобилност Скопје како и комисијата за социјала при Мобилност Скопје представувана од Јоле Ѓурчиновски и веднаш се пристапи кон известување на наши членови кои што веќе имаа апликации за вакви и слични проекти. Беа исконтактирани околу 50 членови за овој проект и од сите тие понудата ја прифатија 10 корисници, останатите од разни различни причини не прифатија. Поточно не прифатија да бидат дел од овој проект поради тоа што мислат дека асистентот нема да им биде од помош, дека асистентите не се доволно обучени, мислат дека проектот ќе пропадне, едноставно луѓето сеуште се плашат некој друг непознат да им влезе во нивниот дом.

Но и дел од нашите членови кои во прв момент прифатија во меѓувреме се откажаа така да проектот се пренамени за персонален асистент на деца на училишна возраст. Официјално проектот започна во средината на Септември и персонален асистент им беше доделен на следниве наши членови: Дени Жерновска, Јован Чушкар, Еми Симитчиева, Ваид Фазлији и Весна Динева

После еден месец од одпочнувањето на проектот претседателот на комисијата за социјала и секретарот на Мобилност Скопје лично ги исконтактирани корисници на персонален асистент. Од разговорите со родителите и лично со членовите, генерално беа пријатно иненадени од нашето јавување и покажан интерес за нивните деца. А од проектот се задоволни

и го поддржуваат со надеж дека во иднина ќе им бидат на располагање и по 8 часа а не само 4 часа како сега.

Во разговор со таткото на Ваид Фазлији ни беше кажано дека се задоволни од асистентката, дека добро ја прифатил и во моментот Ваид со асистентката е на физикална терапија во Заводот за физикална медицина во Козле.

Исто така беше остварена средба со родителот на Јован Чушкар при што беше изразено големо задоволство од асистентот и беше речено дека буквално во секој поглед им помага во секојдневните активности на Јован, почнувајќи од земање од училиште, помош во пишување на домашни задачи, прошетки во парк, игри, забави и слично.

За разлика од родителот на Јован Чушкар мајката на Еми Симитчиева не беше во целост задоволна од асистентот од причина што Еми е со потешка физичка попреченост а асистентката ја нема помината обуката за неговател. Но и покрај сето тоа проектот го поздравува и треба да се надоградува со добро обучени асистенти кои што би се вклучиле без проблем во обавување на работните задачи. Од нејзина страна има забелешки што сеуште нема дневни центри каде што ќе може да се дружат лицата со потешок инвалидитет.

Од разговорите со родителите и корисниците на персонален асистент беше истакнато дека во иднина проктот ќе биде подобрен и ќе има можност и членовите на потесното семејство на лицето со инвалидност да можат да бидат персонални асистенти на истите, бидејќи тие најдобро ги знаат нивните потреби.

Ова е само почеток на посетите на нашите членови, во скоро време планираме да ги посетиме сите членови и да ги слушнеме нивните потреби и сите

коментари, забелешки и пофалби за проектот а секако со цел да се подобри квалитетот и да се зголеми бројот на асистенти.

Јоле Ѓурчиновски

IN MEMORIAM

Замина тивко без да го најави своето заминување, замина еден голем човек, човек со огромно срце во кое имаше место за секого, замина една благородна душа со чувство на длабока утеха за секого и секако со безусловна помош секому кој имаше потреба.

Штерјо Николов уште во далечната 1987 година го формираше Здружение-то на лицата со телесен инвалидитет во Штип - Мобилност Штип и цели 30 го-

дини успешно раководеше и го водеше. Сите негови ангажмани и активности беа насочени кон остварување на правата на лицата со инвалидност. Освен што беше претседател на Мобилност Штип беше член на Собранието и Управниот одбор на Мобилност Македонија, член на многу комисии на Мобилност Македонија, претседател на Сојузот за спорт и рекреација на инвалиди од Штип, претседател на Надзорниот одбор на Заедницата на инвалидски организации Штип и во многу други органи и комисии на локално ниво.

Штерјо Николов е секако највлијателната личност којашто остави траен белег на полето на остварувањето на правата на лицата со инвалидност.

Му благодариме што постоеше, му благодариме што беше дел од нас и сè што направи за нас,

Нека почива во мир. Слава му.

Елица Триковска

ИНОВАТИВЕН МЕТОД ВО ТРЕТМАН НА УРИНАРНАТА ИНКОНТИНЕНЦИЈА

Новиот ефективен метод за третман на инконтиненција користи функционална магнетна стимулација. Може да се користи кај жените и кај мажите, за сите видови уринарна и фекална инконтиненција, за побрза рехабилитација по оперативен зафат, или по породување, па дури и при сексуални дисфункции или хронични болки во карлицата или во долниот дел на 'рбетот.

Уредот магнето стим е развиен за третман на карличното дно и на уринарната инконтиненција со користење на специјалната технологија – функционална магнетна стимулација.

Импулсното магнетно поле генерирано од уредот предизвикува мускулите на карличното дно да се контравираат, при што нема потреба од било каква електрода.

Функционалната магнетна стимулација е алтернатива на веќе постојните методи на електростимулација бидејќи има многу предности во рехабилитацијата. Магнетните полиња не предизвикуваат болка, овозможуваат длабока пенетрација во ткивата без контакт со кожата.

Функционалната магнетна стимулација не ги стимулира нервите на површината на кожата и затоа е попријатна од класичната електростимулација.

Магнетните полиња лесно се пробиваат низ облеката, ткивото и коската и достигнуваат до недостапните ткива. ФМС ги користи индуктивните својства на магнетното поле за стимулација длабоко во ткивата и на тој начин ги стимулира мускулите што не можат да се стимулираат со помош на класичната електростимулација.

Третманот со ФМС ги зголемува силата и издржливоста на мускулите на карличното дно.

Дополнително на овој третман пациентот се учи како правилно да ги изведува вежбите што служат за зајакнување на оваа мускулатура. Ова обезбедува ефикасно и долгорочно ослободување од неконтролираното истекување

на урината и за зајакнување на мускулите во долниот дел на карличното дно.

Со помош на два апликатора можат да се третираат проблемите со инконтиненција и проблемите со мускулите во карличното дно. Успешно помага при:

- Стрес-инконтиненција,
- Мешана уринарна инконтиненција,
- Фекална инконтиненција,
- Постпартална рехабилитација,
- Рехабилитација на мускулите во долниот дел на карлицата по оперативни зафати,
- Хроничен простатитис,
- Ерекtilна дисфункција,
- Проблеми поради лоша циркулација.

НАЧИН НА ИЗВЕДУВАЊЕ НА ТЕРАПИЈАТА:

Третманот е едноставен и не е потребна посебна подготовка на пациентот. Во текот на терапијата пациентот

останува облечен и удобно е сместен на специјалниот стол за инконтиненција. За време на стимулацијата пациентот се фокусира на мускулните контракции со што се олеснува и тренингот на самата мускулатура. Третманот е безболен и без несакани ефекти. Подобрувањето на симптомите може да се забележи уште при првите неколку третмани.

Постпарталното зајакнување на мускулите на карличното дно - главен услов за спречување на инконтиненција.

Зголемената тежина на матката и промените во хормоните за време на бременоста предизвикуваат голем притисок врз мускулите на карличното дно, при што ја намалуваат нивната способност.

Породувањето може дополнително да предизвика истегнување или оптоварување на нервите или на мускулите.

На крајот ова доведува до неконтролирано истекување на урината туку испуштање на фекалии по породувањето. Единствен начин да се спречи оваа инконтиненција е примената на вежби за зајакнување на мускулите на карличното дно. Такви вежби треба да се изведуваат во текот на бременоста и да се продолжи со нив и по породувањето. Третманот со функционална магнетна стимулација им овозможува на мускулите на карличното дно побрзо да ги вратат својот тонус, силата и издржливоста по породувањето.

Елена Ѓурчиноска
(преземено од Семејно здравје)

ПРВА СРЕДБА НА СПЕЦИЈАЛИСТИ И СЕМЕЈСТВА НА ПАЦИЕНТИ СО СПИНАЛНА МУСКУЛНА АТРОФИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

На 23.8.2018 година во просториите на хотел „Порта“, семејства, сојузи и организации на пациенти, соработници, претставници на здравствените власти, доктори и медицински сестри беа дел од Првата средба на специјалисти и семејства на пациенти со Спинална мускулна атрофија во Република Македонија, организирана од страна на Здружението СТОП СМА.

Настанот на тема „Стандарди за нега на СМА – Потреба од мултидисциплинарен пристап“ со поздравен збор го отвори претседателот на Здружението на лица со спинална мускулна атрофија, Деница Велкова, по кое следуваа обраќање од страна на Министерот за здравство, доц. д-р Венко Филипче, кое на настанот му даде свечена нота и тежина.

Присутните, меѓу кои беше и претставник на Мобилност Македонија, беа сведоци на настан кој понуди богата агенда, каде што можеа да се проследат предавања и излагањата на доктори-спе-

цијалисти стручњаци во својата област:

- д-р Наталија Ангелкова (специјалист педијатар, невролог) говореше на тема – СМА дијагностика, пристап и терапии;

- д-р Весна Мицевска (специјалист педијатар, пулмолог) се осврна на Стан-

дардите за респираторна нега на СМА;

- д-р Силвана Димовска (специјалист педијатар), на тема Акутна нега и протоколи за нега;

- д-р Наташа Чучкова-Никчевска (специјалист педијатар) своето време и обраќање го посвети на тема: Специфики во исхрана кај СМА пациенти;

-ОРТОПЕДИЈА – Хируршки интервенции, ортотика и протетика;

- д-р Јулијана Мудинова (специјалист по физикална медицина и рехабилитација) говореше за улогата на физикална медицина и рехабилитација кај СМА и

- на самиот крај имавме и интерактивен дел, показни вежби од страна на физиотерапевт Валентина Даниловска-Смилковска.

Настанот финализираше со предвидената посета на изложбениот дел на производи.

Настаните од ваков вид се за поздрав и секако позитивна оценка, бидејќи

ги обединуваат лицата кои се борат со некое заболување и дијагноза и им даваат можност да се едуцираат и подетално да се запознаат со можностите кои им ги дава конвенционалната медицина, да стапат во контакт со стручната јавност и со други пациенти кои се борат со истото заболување заради размена на знаења и искуства кои би придонеле во иднина полесно справување со проблемите со кои секојдневно се соочуваме како пациенти.

Збор-два за самата болест.

Спинална мускулна атрофија (СМА) е дел од генетски и клинички хетерогена група на ретки исцрпувачки нарушувања кои се карактеризираат со дегенерација на пониските моторни неврони (невронски клетки лоцирани во предниот рог на 'рбетниот мозок) и последователна атрофија (губење) на разни мус-

кулни групи во телото. Спинална мускулна атрофија е последица на мутација или делеција на генот за преживување на моторниот неврон 1 (анг. survival of motor neuron 1 = SMN1). Намалените нивоа на SMN протеините доведуваат до прогресивна невромускулна дегенерација.

Се јавува кај 1 од 10.000 новороденчиња и претставува водечка генетска причина за смрт кај доенчиња и мали деца. Поврзана е со висока стапка на смртност, особено кај најтешките форми на болеста, додека другите полесни форми на болеста овозможуваат лицата да водат нормален живот само со лесна мускулна слабост.

Ана Карајанова-Димитрушева

НАГРАДНА ИГРА

Наградното прашање од минатиот број на весникот гласеше:

Оваа година организираме програмска активност по 30. пат. За која активност предвидена во програмата за работа на Мобилност Македонија се работи?

Точниот одговор на ова наградно прашање гласи:

Републички спортски игри

Наградата – **викенд за две лица во хотел „Цар Самуил“ во Банско, Струмица**, со платени трошоци за превоз во висина на автобуски билет, сметаме дека е доволен мотив читателите да се потрудат околу точниот одговор на наградното прашање и во поголем број да учествуваат во наградната игра.

Во канцеларијата на „Мобилност Македонија“ пристигнаа повеќе од 40 коверти.

Среќниот добитник го извлече генералниот секретар на „Мобилност Македонија“, Софка Прчева.

Најмногу среќа и точен одговор имаше:

АНЃЕЛ АПОСТОЛОВ

член на „Мобилност Велес“

Донатор на оваа награда се сопствениците на хотелот „Цар Самуил“ во Банско, Струмица. Сите информации поврзани со реализацијата на наградата добитникот ќе ги добие од генералниот секретар на „Мобилност Македонија“ на телефон бр.02 3211-280.

Наградното прашање за овој број на весникот гласи:

Која година Собранието на Националниот сојуз на телесно инвалидизирани лица на Македонија ја донесе статутарната одлука со која името на Националниот сојуз на телесно инвалидизирани лица на Македонија се промени во „Национален сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија - Мобилност Македонија“?

Сметаме дека одговорот на ова прашање не е тежок, но малку ќе Ви помогнеме со тоа што ќе Ви кажеме дека доколку сте редовен читател на весникот МОБИЛНОСТ и учествувате во работата на „Мобилност Македонија“ треба да го знаете одговорот на ова прашање.

Вашите одговори на прашањето праќајте ги во затворен коверт на адреса „Мобилност Македонија“ на ул. „11 Октомври“ 42-а Скопје, со назнака ЗА НАГРАДНАТА ИГРА, најдоцна до **25 јануари 2019 година**.

Право на учество имаат само редовните членови на „Мобилност Македонија“. Наградата е непренослива, односно може да ја користи само оној што ја освоил.

Почитувани читатели, Вие што го знаете одговорот на наградното прашање и кои сте оптимисти, па верувате во својата среќа, земете учество во наградната игра. Со тоа ништо не можете да загубите, а можете да добиете можност, заедно со својот придружник, да си поминете еден прекрасен викенд во бањата Банско во Струмица.

С.Прчева

ОДБЕЛЕЖУВАЊЕ

Покрај 25 март, Денот е за поддршка на лицата со церебрална парализа, во светот се одбележува и Светскиот ден на церебрална парализа. Светскиот ден на церебрална парализа се одбележува првата среда во октомври. Оваа година тоа се совпадна со одбележувањето на ЦКА ПХВ-неделата. Имено, волонтерите од клуб на млади при Црвен крст на град Скопје, на малата сцена во МНТ ја одбележаа ПХВ-неделата. Преку мала претстава подготвена од актер и режисер Снежана Конеска-Руси, волонтерите од клуб на млади пред присутните ја претставија ПХВ-програмата, начинот како младите ги изработуваат проектите и собираат финансиски средства за помош на целните групи, но ја промовираа и културата, мирот, толеранцијата и соживот во нашата држава што е и цел на ПХВ неделата. Програмата ја збогати и балетското студио „Еурека“, во чија точка беа вклучени и лица со церебрална парализа: Марија Савевска, Јована Јовановска и Дени Жерновски, кои се членови на Мобилност Скопје со кого Црвен крст на град Скопје има долгогодишна соработка. Исто така своите

позитивни, мотивирачки приказни ги раскажаа и академик Д-р Жан Митрев и д-р Саит Саити, генерален секретар на Црвен крст на Република Македонија кои освен тоа што се добри во својата работа, работат и во името на хуманоста и општествената одговорност. Младниците кои оваа година изработија мали, но големи ЦКА ПХВ-проекти им беа доделени благодарници за својата хуманост, посветеност и желба да променат нешто во својот, но и во животот на оние на кои поддршката им е најпотребна

Елена Ѓурчиноска

МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ ВО РАБОТНА ПОСЕТА НА ЗДРУЖЕНИЕТО ЗА МС ОД ПГЗ-РИЕКА

Во рамките на неколку годишната соработка помеѓу Мобилност Скопје и здружението за мултиплекс склероза при Приморско-Горањската Жупанија (ПГЖ) од Риека, нашето здружение возврати на поканата и заедно со здружението за МС при Севернобанатскиот округ - Нови Књежевац беше дел од работните активности организирани од страна на здружението-домаќин на настанот.

Главните цели на настанот беа развој на интелектуалниот дијалог меѓу здруженијата, размена на искуства во работењето, начин на лечење на МС и активности преку кои ќе се зголеми квалитетот на животот со МС.

За да се исполнат и доловат целите до нас, Риечкото здружение постави агенда за посета и средба со компетентни институции и личности како би можеле поконкретно и експлицитно да ги доловиме фактите.

Една од агендите се состоеше со посета на Општината на ПГЖ каде што бевме пречекани и уважени од раководителот на општината господин Горан Петрц и раководителката на Општината за здравство, проф. д-р спец. Џулија Малатестиниќ и од чија страна бевме поздравени, сослушани и испочитувани со одговори и консултации. Претседателите на здруженијата имаа можност да се обратат до раководителите и присутните во салата со истакнување на

придобивките од своето работење како и од придобивките од соработката со здруженијата; Претседателот на Риека, господин Владо Компарик, го искажа задоволството од работата и залагањето на нивното здружение во областа на борбата за подигнување на свеста на пациентите со МС преку нивно интерактивно дружење и релациите со јавните здравствени установи и искажа огромна благодарност до Општината за помошта кон здружението, која редовно им

ја нуди, а служи во борбата на нивните членови со дијагнозата. Претседателката на здружението за МС од Нови Књежевац, г-ѓа Славица Зорик, исто така ја искажа огромната придобивка од активните дружења на членовите во нивниот делокруг како и можноста за соработка со збратимените здруженија во вид на работилници за творење на креативните дела кои помагаат во изнаоѓање начин за поквалитетен живот на заболениите со МС, додека пак претседателот на Мобилност Скопје, г-дин Дејан Ѓорѓиевски несебично ја искажа придобивката од ваквите меѓусебни здружувања кои помагаат обострано за изнаоѓање начин во подобрување на животот на личноста со МС, како и

неговото обраќање до општеството со корисен план и проект, по што го посочи примерот за личен асистент, кој како пандан на Риечкото здружение (видено и собрано искуство од претходната средба) го донесовме, а подоцна го имплементиравме во законите на нашата држава. Раководителите на Општината и овој пат се уверија во силната моќ на ваквите меѓусебни контакти-релации и останаа на фактот дека нивната помош и поддршка ќе се продолжи и интензивира во иднина.

Во продолжение за остварување на работната агенда, во просториите на Риечкото здружение, нашите членови имаа можност да се запознаат со д-р

спец. Давид Бонифачиќ, невролог при клиниката за неврологија КБЦ Риека и можност да присуствуваат на неговото предавање. Доктор Давид покрај сета позната пракса во информирање на присутните за дијагнозата-МС, не воведо во многу нови анализи и истражувања поврзани со МС, за кои неговиот тим неуморно работи и трага особено во областа на нивната Жупанија, кои пак истражувања би можеле нам да ни послужат да ги спроведеме кај нас за приближно одгатнување на можности-

те за потеклото на болеста во одредени региони (пр. Зошто токму во некој град или област по глава на жител има повеќе или помалку заболени со МС за разлика од друга област и ги посочи како причинители географијата, местоположбата, начинот на живот, генезата на предците кои живееле на тоа подрачје...). Д-р Давид говореше за широката палета на докажани лекови за МС кои редовно се користат на позитивната листа во Хрватска, нивната примена и дејство, а посебно внимание потенцира на иновативниот лек Окревус (кој неодамна започна да се аплицира кај пациентите со МС во МК) и за кој лек од страна на присутните беа поставени многу прашања на кои докторот одговори со претпазливост дека треба следење и време за одговор, бидејќи, како што постојат сто лица на болеста така и лечењето е субјективно за секој пациент, но сепак тоа е лек кој е поминат преку студиска анализа и докажан во светскиот регистар на лекови.

Во вториот дел од предавањата се запознавме со проф. психотерапевт за трансакциски анализи, Олга Милошевиќ, која нè водеше во аспектот на психичкиот дел од животот на заболел-

ниот со МС и како влијае психата врз физикусот. Доктор Олга начна многу новитети за кои веруваме дека повеќето од нас се прашуваа дали е возможно и поради таа мисла следуваа многу поставени прашања кои досега за нив беа neodговорени. Таа наведе дека последните неколку годишни анализи докажуваат дека силниот емоционален стрес во раната возраст дури од 1-3 годишна возраст или траума доживеана во детството се причинители за развивање на автоимуните болести меѓу кои

и МС-от. Втиснувањето на емоциите и нивното неизразување на површина исто така влијаат врз прогресија на болеста за што наведе 10 правила за кои не смеаме да веламе НЕ (на пр. кога некој ќе се обиде да ни понуди помош, а знаеме дека ни е потребна не треба

да веламе НЕ, не ми треба), како да не гледаме единствено во нашата „коцка“ туку надвор од рамките, односно панорамски, бидејќи честопати одговорот е пошироко од нашите гледишта и сл. Овие и уште многу други слични теми иницираа грст прашања на кои следеа одговори за што заедно констатиравме и се убедивме во потребата за neodложното и моралното третирање на заболениот со МС кај психотерапевт.

Сиве овие помалку познати или непознати искуства ни помогнаа да одгатнаме многу неостварени лавиринти, но не наведоа и да отвориме нови полиња за истражување на кои никогаш не сме зачекориле. Овие нови искуства иницираа потребата од редовни дружења и разменувањата на искуства кои ни се неопходен адут во борбата со оваа исклучително сериозна дијагноза, а нивно одржување е неминовно.

Во надеж дека здружението за МС од Риека ќе го продолжи пријателството и повеќе годишното дружење со нас, Мобилност Скопје и неговите претставници јавно им се заблагодари за топлиот пречек, подадената рака за заеднички отворени проекти и секако можноста за посетата на нивниот преубав приморски град, а вети дека ќе завраќа во рамките на своите можности за поуспешни средби и се со една цел;

ИЗНАОЃАЊЕ НАЧИН ЗА ПОКОМФОРЕН ЖИВОТ НА ПАЦИЕНТИТЕ СО МС

Христијана П.

ПРОЕКТ ЗА ОБУКА НА ОБУЧУВАЧИ ВО МАКЕДОНИЈА ЗА СОВЕТУВАЊЕ (КОУЧИНГ) И УСЛУГИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА ЗА ИНТЕГРИРАЊЕ НА МЛАДИ СО ПОПРЕЧЕНОСТ НА ОТВОРЕНИОТ ПАЗАР НА ТРУДОТ

Претставници на Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија - Мобилност Македонија (Горан Спасов и Ана Карајанова-Димитрушева),

дените од 2 до 4.10.2018 година, во просториите на УНДП, имаа можност да присуствуваат на почетната работилница/обука - Проект за обучувачи во Македонија за советување

(коучинг) и услуги за професионална асистенција за интегрирање на млади со попреченост на отворениот пазар на трудот. Работилницата е поддржана од страна на австриското Сојузно министерство за труд, здравје, социјални работи и заштита на потрошувачите и од Програмата за развој на Обединетите нации (УНДП). Планирана е како циклус од четири работилници во траење од по три дена.

Првиот ден по регистрацијата на учесниците, воведни обраќања имаа:

-г-ѓа Ренате Коблер, амбасадор на Австрија во Македонија;

-г-ѓа Луиза Винтот, постојан координатор на ОН и постојан претставник на УНДП;

-г. Харалд Хугер, Сојузно министерство за труд, здравје, социјални работи и заштита на потрошувачите, аташе за Македонија;

-г. Кривов Штјанер, раководител на проектот обука за обучувачи

Следуваше вовед од лидерите на работилницата и од присутните, претставување на проектот ТИМ, претставување на општата стратегија и главните цели на „австрискиот начин“ за интегрирање на младите со попреченост на пазарот на трудот (НЕБА), понатаму преглед на задачите на младинските советници и на работните/професионалните асистиенти во Австрија, класичен медицински пристап/ограничувања на лицата со дијагноза; позитивна дискриминација со цел да се помогне на ранлива група. За различни видови попреченост потребни се различни услуги (политички, правен и организациски контекст).

Преку претставување на општата стратегија и главните цели на „австрискиот начин“ за интегрирање на младите со попреченост на пазарот на трудот (НЕБА), едукација по однос на претставување на младинското советување како пример и дел од „австрискиот начин“ за интегрирање на младите со попреченост во системот за (стручно) образование и секако претставување на работната асистенција, како пример за најдобра практика и дел од „австрискиот начин“ за интегрирање на младите со попреченост на пазарот на трудот ќе се

здобиеме со едукација која ќе послужи за приспособување на содржината на планираните идни работилници во рамките на проектот ТИМ согласно потребите на македонската страна.

Последниот, трет ден од почетната Обука за обучувачи во Македонија, беше резервиран за дефинирање на целните групи за советување и за профе-

сионална асистенција за интегрирање на младите со попреченост на отворениот пазар на трудот во Македонија со работа во групи, интеракција и секако претставување на резултатите од работата. Понатаму, дискусија во групи со цел дефинирање на клучните квалификации на учесниците на работилницата и разјаснување на процесот на селекција. Секако, приспособување на содржината на планираните идни работилници во рамките на проектот ТИМ согласно македонските услови и потреби. И за крај разјаснување на потребата од соработка со релевантни институции и организации во Македонија и усогла-

сување на распоредот за проектните активности воопшто, а подетално за активностите до крајот на 2018 година.

Имавме чест своето знаење да ни го пренесат врвни предавачи, со импресивно портфолио и богато искуство зад себе:

- дипл. соц. раб. **м-р Валтрауд Шобер** (студии по социјална економија и социјална работа, Академија за социјална работа). Раководител на проекти за младинско советување во WienWork, младински советник за млади НЕЕТ раководител на процеси за професионална рехабилитација, психосоцијално советување на зависници, обучувач и советник за невработени, социјален советник за бездомници, невработени и лица со зависности, понајаму социјален работник во КПУ/ВПУ советник за лица со попреченост и

- дипл. соц. раб. **м-р Кристоф Штајнер** (студии по социјална економија и социјална работа, Академија за социјална работа, студии по историја). Раководител на младинска работна асистенција во WienWork, во раководител на младинско советување во WienWork, раководи-

тел за социјална педагогија во Центар за советување деца и младинци, раководител на советувањето WUK Domino за невработени младинци со попреченост, социјален работник и професионален советник за млади и соц. работник во пренокувањето за бездомни млади.

Целта на почетната работилница од вкупно планираните четири беше претставување на целата програма за обуката и примери за најдобри практики во Австрија, запознавање на учесниците и на нивните работни услови, собирање на досегашните познавања и искуства од оваа област, како и разјаснување на австриските концепти младинско советување, работна асистенција и советување на работното место и на можностите за нивна примена во Македонија.

Ана Карајанова-Димитрушева

ЦЕНТАР ЗА ИНТРАВЕНСКИ ТРЕТМАН НА МУЛТИПЛА СКЛЕРОЗА

На Универзитетската клиника за неврологија, во периодот јануари-февруари 2018 година беше спроведена Анализа за задоволството на пациентите со мултипла склероза кои моментално примаат интравенска терапија во Р. Македонија и проценка на нивната свесност за безбедност на лековите, каде анкетирани беа 13 пациенти со мултипла склероза со чија помош беше

утврдено високо ниво на задоволство од моменталните состојби во кои се администрира ИВ инфузија, но дадени и неколку стратегии за управување кои би можеле да ги подобрат условите во тек на третманот.

На тој начин, покрај утврдената јасна потреба за постоење на Центар за интравенски третман за ова невролошко заболување, се дадоа и следните предлози - подобри кревети/чаршави или посебни ИВ фотелји (35%), клима-уред (18%), ТВ, Wifi интернет, списанија итн.

Причина за ваквите резултати од спроведената анкета е фактот што голем дел од пациентите кои примаат лек во форма на инфузија, по примањето на медикаментот не се задржуваат на Клиниката за неврологија туку си заминуваат во своите домови, а во исто време

непотребно ги вознемируваат пациентите кои континуирано престојуваат на Клиниката.

За да се избегне оваа непријатна атмосфера, како и согласно желбите и сугестиите на пациентите детектирани со спроведената анализа, во јули 2018 година официјално беше пуштен во употреба таканаречен Центар за интравенски третман на мултипла склероза.

Опремувањето на споменатата просторија е целосно донација на фармацевтската компанија „Рош Македонија ДООЕЛ“ - Скопје. Оваа инвестиција овозможи постоење на интимно катче за потребите на пациентите со МС кои примаат второлиниска ИВ терапија за високоактивна форма на мултипла склероза.

Просторот располага со следните реквизити: интравенска столица, столлак за инфузија, инфузомат (инфузиска пумпа), мебел и сетови за инфузија со вградени филтри.

Центарот за интравенски третман на мултипла склероза на пациентите им нуди комфор и примање на интравенска терапија во интимна и пријатна атмосфера. Се надеваме дека во иднина ќе бидеме сведоци на многу вакви позитивни работи кои ќе одговорот на потребите на пациентите со МС и ќе го олеснат нивниот живот.

Во Центарот за интравенски третман на мултипла склероза, на крајот на јули 2018 година првиот пациент ја прими својата прва терапија „окревување“.

Ана Карајанова-Димитрушева

20 СОВЕТИ ОД ЕДЕН ОД НАЈДОБРИТЕ ПСИХОЛОЗИ ВО СВЕТОТ

Д-р Михаил Литвак е еден од најголемите руски психолози и психотерапевт. Автор е на повеќе од 30 книги за практична и популарната психологија, кои беа преведени на неколку јазици. Едно од неговите големи достигнувања е концепт за решавање на конфликтите во човечките односи, кој се нарекува “Психолошки аикидо”.

Според д-р Михаил Литвак, важно е да ја научите и разберете вашата околина и себе. Следнава листа на совети од Михаил Литвак може да ви помогне да решите многу реални ситуации. Би било убаво оваа листа да ви биде прикачена некаде на видливо место за секојдневно потсетување:

1. Доколку човекот не може да каже ништо добро за себе, а сака нешто да каже, тој започнува да говори лошо за другите.

2. Загризи ја науката, а не ближните и саканите, ако навистина сакаш нешто да постигнеш.

3. Депресивната состојба му е дадена на човекот за да размислува за себе.

4. Никој никого не отфрла, само некој оди напред. Оној кој застанал смета дека е отфрлен.

5. Ако мислиш дека си добар човек, зошто е потребно уште некој добро да мисли за вас.

6. Работи што сакаш и не прашувај за дозвола. Никогаш нема да ја добиеш.

7. Способноста да се сака и добро да се поднесува самотијата е показател за духовната зрелост. Најдобри резултати постигнуваме кога сме осамени.

8. Незрела личност често знае, но не умее. Зрелата не само што знае туку и

умее. Затоа, незрелата личност критикува, а зрелата дејствува.

9. Јас не го знам патот до успехот. Но, го знам до неуспехот – тоа е желбата да им се допаднеме на сите.

10. Нема машка или женска логика, постои способност или неспособност мудро да се мисли.

11. Сакаш да го дознаеш својот главен непријател? Погледни во огледалото. Избори се со него и останатите ќе се разбегат.

12. Постигни успех – и навредите ќе поминат.

13. Со пријателите е пријатно да се разговара, со непријателите е корисно.

14. Постои само една валидна причина за прекин на врската и престанок на работниот однос – неможност за личен раст во дадените околности.

15. Треба да споделувате само радост и со пријателите и со непријателите. Пријателите ќе се изразуваат, а непријателите ќе се вознемират.

16. Не ја бркај среќата, и ќе го најдеш местото каде што таа престојува. Среќата сама ќе те најде. Мојам да ти кажам едно место каде што престојува твојата среќа – во тебе. А патот до неа е максимален развој на своите способности.

17. Среќата е нус-производ на правилно организирано дејствување.

18. Доколку некому сакаш нешто да докажеш, значи дека живееш само поради тоа. Ако живееш поради себе, тогаш нема потреба никому ништо да му докажуваш.

19. Фантазијата – тоа е глас на нашите способности. Па затоа јас не сонувам да пеам во опера. Немам ниту глас, ниту слух. Ако сонувам за тоа би ги активирал моите способности. Поттоа, ќе направам нешто за да станам дел од операта. Само треба да размислувате како тој сон да се оствари и стане реалност. Не брзајте, тогаш соништата се остваруваат релативно брзо. Добро е кога човек вели: само се обидувам да ги остварам своите соништа.

20. Подобро е да комуницирате со добра книга отколку со празен човек.

Извор:

<https://www.linkedin.com/pulse/list-great-20-tips-from-dr-mikhail-liptak-igor-maher/>

Превод, обработка и адаптација:
Ана Карајанова-Димитријева

МОЕТО ТРЕТМАНСКО ПАТУВАЊЕ

Искуство на пациент со мултипла склероза

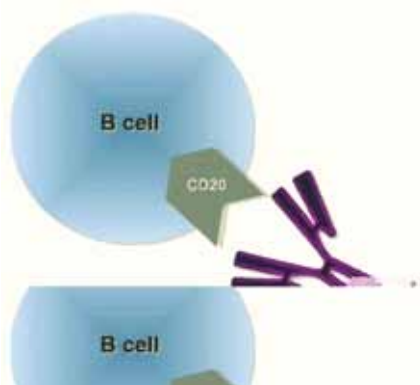
Мултипла склероза (МС) е хронична, прогресивна, воспалителна и дегенеративна болест. Денес, МС е една од најчестите невролошки нарушувања и причина за инвалидитет кај млади лица. Во светот има повеќе од 2,5 милиони лица кои боледуваат од оваа болест, додека во Република Македонија овој број изнесува околу 1.200-1.300. Ова заболување претставува оптоварување и сериозен проблем не само за паци-

ентите туку и за нивните семејства, за околината и за државата.

Повеќето лица со МС се дијагностицираат на возраст меѓу 20-тата и 40-тата година. Кај женската популација зачестеноста е тројно поголема отколку кај мажите. Кај мултипла склероза единствена предвидлива работа е непредвидливоста. Текот на болеста како и нејзините симптоми можат многу да варираат, почнувајќи од замаглен вид, слабост во екстремитетите, хроничен замор, непријатни сензации, нестабилност и слично, па затоа често се нарекува и болест со илјада лица.

Причините за појавана МС сè уште не се познати, но достапни се неколку третмански опции кои имаат за цел да ја стопираат прогресијата на болеста, да го забават инвалидитетот и да го подобрат квалитетот на живот на лицата со мултипла склероза.

Се викам Ана, боледувам од мултипла склероза од 1999 година, значи со болеста се борам од мојата 20-годишна возраст.

По краткото дијагностицирање на мојата болест почнав третман со интерферонска терапија, која во тоа време беше единствената достапна терапија во Македонија. За жал, со текот на годините мојата МС полека прогресиравше, но за среќа, во нашата држава стана достапна нова поефикасна терапија (натализумаб) за пациентите со високо активна МС. Оваа терапија ја примав 27 месеци,

во кој период мојата состојба беше стабилна, без влошувања, без прогресија, воедно и одлично ја поднесував. Но, за жал, поради значително покачените вредности на ЈС вирус, кој претставува ризик за појава на потенцијално фатално воспаление на мозокот (прогресивна мултифокална леукоенцефалопатија),

бев советувана од страна на мојот лекар (невролог) да го продолжам моето третманско патување со друг лек.

За среќа на пациентите со МС, во Македонија во 2018 година се регистрира нов иновативен и високо ефикасен лек, „окрелизумаб“. Овој лек е ефикасен и безбеден во лекување на лицата со активни форми на релапсна мултипла склероза и рана фаза на примарно прогресивна мултипла склероза. Во моментот, низ светот со овој медикамент се лекуваат повеќе од 70.000 лица со МС.

По неколку консултации и договор со мојот невролог одлучивме дека најбезбедна можност да продолжам да се справувам со мојата мултипла склероза е да започнам да примам „окрелизумаб“.

Првата интравенска инфузија ја примив кон крајот на јули 2018 година на Универзитетската клиника за неврологија во Скопје. Во текот и по инфузијата добро се чувствував, прво од причина што примам високо ефикасен лек, а второ што веќе кај мене е намален ризикот за појава на мозочна инфекција. „Окрелизумаб“ се прима како две инфузии во растојание од две недели, така што јас втората ја примив по 15-ина дена. Овој начин на аплицирање се применува само при првата администрација, така што секоја следна инфузија е на шест месеци. Ќе треба да ја променам мојата рутина, бидејќи сега нема да има потреба да го инјектираам својот медикамент на секои два дена, ниту да одам секој месец на Клиниката за неврологија да примам лек за МС.

Слободно можам да кажам дека овој лек е ефикасен, комфорен и овозможува првпат пациентите со МС да не мораат да се оптоваруваат секојдневно или секоја недела со својата терапија. Според информации од Клиниката за неврологија, планирано е да се вклучат 13-ина пациенти со двете форми на МС на третман со „окрелизумаб“ во тек на оваа година.

Ме радува што по толку години борба со мултипла склероза, во Македонија веќе се достапни високо ефикасни лекови кои ни влеваат надеж за достоинствен живот кој не е одреден од болеста туку од можностите.

Ана Карајанова-Димитријева

11. НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА РАК НА ДОЈКА

(keep the fight, keep the faith)

По повод одбележувањето на месец октомври – светски месец за борба против рак на дојка, на 31.10.2018 година во хотелот „Александар палас“ во организација на тимот на Здружението „Борка – за секој нов ден“ се одржа 11. Национална конференција за рак на дојка „Продолжи ја борбата, задржи ја вербата“ (keep the fight, keep the faith) посветена на лекувањето и третманот на ракот на дојката во Македонија.

Во знак на поддршка на овој настан присуствуваше и претставник на Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија – Мобилност Македонија.

Настанот пројави огромен интерес кое беше воочливо од огромниот број присутни во салата, а причината за тоа беше богатата агенда и предавањата од врвни доктори специјалисти во областа на онкологијата.

На самиот почеток поздравен говор одржаа:

- Г-ѓа Биба Додева, претседател на Здружението за борба против рак „Борка – за секој нов ден“;

- Доцент др. Венко Филипче, министер за здравство, Влада на Р. Македонија;

- Г. Даниел Ден Дончев, директор на Фонд за здравствено осигурување на Р. Македонија.

Следуваа предавања:

- Д-р Златко Стојковски специјалист радиолог, Градска општа болница 8 Септември, „Раната дијагноза - најбитен фактор во успешно лекување на рак на дојка“;

- Д-р Горан Кондов, Универзитетска

клиника за торакална и васкуларна хирургија Скопје, „Современи аспекти на хируршкиот третман на раниот малигном на дојката“

- Асс. д-р Софија Пејкова, Универзитетска клиника за пластична реконструкција „Реконструкција на дојки по масектомија“;

- Д-р Нино Васев, специјалист онколог, Универзитетска клиника за радиотерапија и онкологија – УКРО Скопје, „Тераписки опции за рак на дојка и нивната достапност“;

- Нана Гладуиш, претседател на здружението „Една от 8“ Бугарија, „Мојата борба со ракот на дојка“.

Конференцијата успешно заврши со панел-дискусија каде што присутните поставија огромен број прашања и дадоа конструктивни предлози.

Повеќе од десет години постоење, повеќе од десет години борба за пациентите со карцином, повеќе од десет години верба и постигнат успех. Да, тоа е Здружението за борба против рак „Борка – за секој нов ден“. Одржаа прекрасна Конференција, секоја чест, продолжете ја борбата. Ви посакуваме уште многу вакви кампањи, остварени активности и реализирани проекти.

Ана Карајанова-Димитрушева

МЕЃУНАРОДНА КРЕАТИВНА РАБОТИЛНИЦА ВО ОХРИД

Кога настаните се повторуваат, велат дека вредат, но кога настаните стануваат традиционални тогаш тие добиваат димензија на нешто кое дава обележје на една група, на едно значење на таа група и уникатност на нивните дела.

Токму таква е нашата повеќегодишна и традиционална меѓународна работилница во Охрид, организирана од страна на Креативната работилница при Мобилност Скопје и која е виновна да ги собира секоја од годините наназад, па и оваа, на едно место и во исто време, огромен број наши членови и членови-креативци од соседните збратимени здруженија низ Балканот.

Оваа година осумдневната работилница во Охрид (од 6 до 14 октомври) организирана од страна на креативците од нашето здружение со целосна поддршка од Мобилност Скопје (Невенка, Марина, Драгица, Кристина, Далиборка, Зоран, Горан, Дејан, Христина, Јелена, Гоце, Имер, Дејан Ѓ.), ја посетија повеќе од 15 членови од три збратимени здруженија и тоа: Здружението на заболени од МС на севернобанатскиот округ-Нови Књежевац (Славица, Зага, Гизела, Милена, Нада), Здружението за МС Пчињски округ – Врање (Гордана, Снежана, Милка, Дубравка), Здружението за МС од Јабланичкиот округ-Лесковац (Слаѓана, Мила, Јована) како и неколку волонтери и пријатели на ова прекрасно интерактивно дружење кое протече по-

успешно и од апсолутно дефинираните замисли околу тоа.

Главната тематика на работилницата секако се примената на креативните техники и создавањето на финалните дела од нив, во кои секој од учесниците ќе партиципира со својот креативен ум, афинитети и можности. За таа цел учесниците се поделија во две групи. Едната група изработуваше дела во техниката декупаж, а другата група креираше накит од мониста. Искуствата и предзнаењата во техниките, собрани од годините наназад, придонесоа оваа работилница да биде едно полнолетство за нас како креативци, како и знак за сериозност на нашата Креативна работилница која докажа дека е апсолутно спремна да понесе епитет на сериозно творечка креативна работилница која создава впечатливо примамливи дела за сечие око и восхит за секој што сака да доживее убаво творештво создадено од нечија рака. Во релаксираниот амбиент на работилницата помогна симбиозата помеѓу секој нејзин член присутен на неа кој покрај практичниот придонес, придонесе и со своите пријателски насмевки, дружељубиви разговори и восхит дека е дел од едно вакво дружење.

Комодитетот на работилницата ни го овозможија неколкуте верни пријатели на креативната работилница кои секој спрема своите можности, ни помогна, ни подаде рака и ни даде доволно воздух во крилјата, на што ние сме им секогаш неизмерно благодарни и секогаш ќе ги чувствуваме за наши најверни пријатели.

Особената чест која ни беше доделена на овогодешната работилница, ќе им ја препишеме на нашите пријатели од Лајонс Клубот Охрид Десарети, кој не покани да бидеме гости на нивниот

11. роденден и каде што имавме можност да ги покажеме нашите дела пред очите на тие прекрасни личности што всушност и беше медалот на целокупниот ангажман создаван повеќе од еден месец-наречен - Меѓународна работилница во Охрид.

Креативна работилница при Мобилност Скопје, секој нејзин член како и сите членови од збратимените здру-

женија-гости на настанот, едногласно кажаа дека ќе живеат со импресиите понесени од оваа извонредна работилница, а желбата за продолжување на ваквите заеднички дружења нема никогаш да згасне сè додека има можност за организирање на вакви интерактивни, креативни, едукативни и инспиративни сплотувања. За таа цел главната поента на работилницата се оствари, а ќе биде подимензионирана доколку биде поттик за примамување на уште поголем број наши членови од Мобилност Скопје, кои би го пронашле својот дух под ова креативно парче живот наречено работилница.

Христијана П.

КРЕАТИВНА РАБОТИЛНИЦА ВО ВРАЊЕ

Во деновите од 12 до 15 септември, збратименото здружение за МС-Пчињскиот округ од Врање, организира работилница во живописното планинско место Бесна Кобила каде што покрај домаќините и креативците од здружението за МС од Јабланичкиот округ-Лесковац, дел од таа работилница беа и нашите креативци од Креативната работилница при Мобилност Скопје.

Миризбата на есента и чистиот планински воздух на членовите им овозможи дополнителна инспирација за креирање нови интересни дела во веќе познатата техника декупаж, која секогаш за нив има бесконечни идеи. Трите дена од работилницата изобилуваа со многу интерактивни дружења, размена на искуства во изработките на предметите во техниката како и несебичните заемни помагања за посовршено финализирање на делото.

Посебна нота на работилницата и даде посетата од страна на градоначалникот на град Врање - господин Слободан Миленковиќ и пратеникот во собрание за социјални прашања, господин Дејан Ивановиќ, кои го дадоа најсилниот аплауз за нивниот труд во изработката на креативните дела како и за синергијата помеѓу збратимените здруженија. Креативците беа почестени со харизмата на високите гости, а крајно вчудовидени од хуманиот однос со високата почит кон секој од нив.

Нашата Креативна работилница при Мобилност Скопје на домаќините им се заблагодари за прекрасно поминатите денови во нивниот град, ги понесе дома импресиите од прекрасно поминатото време и потврди дека ваквите меѓусебни работилници нема да застанат овде, туку, напротив, ќе бидат поттик за идни нови активни дружења кои впрочем се едно од најнежните, а сепак најсилните помагатели во социјалниот живот на телесниот инвалид.

Христијана П.

ТРЕТ МЕЃУНАРОДЕН ИНКЛУЗИВЕН ФЕСТИВАЛ „АРТ ЗОНА ЗА СВЕ – ЗАЈЕЧАР“

Трета година по ред на 10 септември 2018, со свечено дефиле на учесниците од центарот на градот до Детскиот центар, каде што се одржува фестивалот се отвори третиот Меѓународен инклузивен фестивал на детско и младинско творештво „Арт зона за све“. Фестивалот траеше од 10 до 14 септември и во петте дена Заечар ги пречека гостите од Македонија (Скопје и Струмица), Бугарија (Софија), Босна и Херцеговина (Тузла) како и од повеќе градови од Србија како од домаќинот Заечар потоа Белград, Панчево, Нови Сад и други.

Целта на фестивалот е размена на искуства со идеја да се применат позитивните примери од друга средина во својата. Исто така фестивалот овозможува лицата со посебни потреби да покажат дека во нив има потенцијал и своите можности и способности преточени во уметнички дела да ги покажат пред публика.

На последната фестивалска вечер настапија учесниците од Скопје. Инклузивната група на балетското студио „Еурека“, ја изведе претпремиерата на „Пепелашка“, во која учествуваат покрај балерините на Еурека“ и Марија Савеска, Јована Јовановска, Дени Жерновска и Мики Стојановски, членови на Мобилност – Скопје. Претставата на која работеше инклузивната група напорно неколку месеци предизвика воодушевување кај целата публика. Емоциите не можеа да се сокријат. Солзи радосници од успехот имаше и кај танчарите.

Младите учесници на заечарскиот фестивал ги срушија вештачките граници и покажаа како треба да изгледаат моралните вредности на луѓето и општеството. Бидејќи ретки се оние луѓе кои си дозволуваат да подадат рака на вистинско пријателство на послабиот без да помислат на добивка и корист. Ретки се несебичните кои ја делат љубовта со невидливите во општеството. А уште поретки оние кои своето време го користат да помогнат некому да биде среќен и својата среќа ја градат правејќи ги среќни оние околу себе, вложувајќи се целосно без штедење. Спремни да мотивираат, борбени, енергични, полни со најчисти емоции, спремни да истраат, учесниците се поделија со ветување дека повторно ќе се дружат

следната година.

Домаќините ги отворија своите срца и на секој чекор се чувствуваа нивното огромно гостопримство. Заечар за време на фестивалот на сите гости им беше вистински дом и пример како се работи со душа и срце.

Елена Ѓурчиноска

ИЗЛЕТ НА МОБИЛНОСТ СКОПЈЕ ВО ДОЈРАН

Последните топли зраци на летото и почетокот на живописната есен, Мобилност Скопје одлучи да ги доживее во нашиот топол и прекрасен Дојран. За таа цел, токму во овој град, на 23 септември, Мобилност Скопје за своите членови го организира овогодешниот излет во природа, каде што самата дестинација, гостољубивоста на домаќините во ресторан „Боџи“ и звуците на македонскиот мелос беа доволна инспирација поголемиот дел од нашите членови во друштво на своите пријатели од здружението да уживаат во тие убавини.

На настанот беше поканет да присуствува градоначалникот на општина Дојран, господин Анго Ангов, со кој во времетраењето на излетот дел од нашите членови се сретнаа со него и во спонтаниот разговор тој ја искажа поддршката кон нашето здружение и отвореноста за соработка на Општината со нас во иднина (преку претходно изработени план-проекти за потребите на Мобилност Скопје кон нив).

Од задоволните расположени лица на присутните, добрата организација на одговорните, гостољубивоста на домаќините, од хуманата страна на поддржувачите на излетот (на кои Мобилност Скопје им изразува особена благодарност) и средбата со градоначалникот, истиот помина во извонредна атмосфера и претставува огромна причина присутните да посакаат ваквиот настанот да се повтори.

Христијана П.

ФИНАЛЕ НА ПРОЕКТОТ ЗА ИЗГРАДБА НА ПРИСТАПНИ РАМПИ И ТОАЛЕТИ ЗА ДЕЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ ВО ООУ „КОЧО РАЦИН“ КУМАНОВО

Во присуство на претставници од фондацијата Отворено општество Македонија, МОБИЛНОСТ Куманово, Совет на општина Куманово, Сектор за образование, бизнис заедницата и медиуми, на 08.10.2018 година, во основното училиште „Кочо Рацин“ во Куманово официјално беа отворени пристапните рампи и тоалети за лица со телесен инвалидитет. Проектот беше реализиран од МОБИЛНОСТ Куманово, а финалски беше поддржан од ФООМ.

Свечената лента ја пресекоа претседателот на Советот на општина Куманово, Атина Мургаشانска и претседателот на Мобилност Куманово, Небојша Ташиќ.

„Пристапните рампи во објектите каде се изведува настава од основно, средно и високо образование се од особена важност за децата со инвалидност бидејќи оттука започнува се во животот. Понатаму, во зависност од тоа со каква едукација ќе се стекнете во животот, ќе зависи и колку ќе станете конкурентни

на пазарот на трудот и како понатаму ќе се осамостите во својот живот. Ние се надеваме, благодарение на тимот кој го спроведе овој проект (наставниците Анита Димовска, Ивана Ѓорѓиевска, Росица Трајковска и Далибор Јовановски, со несебична поддршка од директорката Лидија Пешевска) дека овие рампи кои денеска се пуштаат во употреба и тоалетите кои се од особена важност за децињата кои повеќе часо-

ви престојуваат во училиштето дека ќе им помогнат на оние дециња кои ќе бидат запишани овде во иднина и дека многу полесно и поубаво ќе се чувствуваат при посетувањето на наставата во ова училиште“, изјави Бранимир Јовановски, претседател на

Мобилност Македонија.

Со помош на донациите од бизнис заедницата беше направен уште еден тоалет и беше преадаптирана пристапната рампа во училиштето. Голема благодарност на сите донатори кои покажаа голема свест за лицата со телесен инвалидитет.

Б.Јовановски

ПРИСТАПНО КУМАНОВО

Претставници на Мобилност Куманово на 15.08.2018 година одржаа работна средба со градоначалникот на општина Куманово, Максим Димитриевски, на која беше дискутирано за започнување на заеднички активности за овозможвање на целосна пристапност и непречено движење на лицата со инвалидност на јавните површини на територија на општина Куманово.

На средбата градоначалникот истража потполно разбирање и поддршка на нашето барање, како и на идејата за одржување на тематска работилница на која претставниците на Мобилност Куманово и претставниците од Секторот за урбанизам, комунални дејности и заштита на животната средина и природата на општина Куманово ќе ги разгледаат правните основи и регулативи за изградба и адаптација на спуштени рабници на премини преку улица, пристап во парковите и плоштадите, потоа обезбедување и прописно обележување на паркинг простори за лица со инвалидност (со спуштен рабник за непречена транзиција на лицата од паркингот кон тротоар), потоа адаптирани тоалети во јавните објекти и сл. Од работилницата се очекува да произлезат адекватни заклучоци, да се постават приоритети и да се определи временска рамка за реализација на истите. Реализацијата се очекува да биде постепена, етапна, односно задолжително да се планира и овозможи пристапност на сите улици кои ќе се градат, при реновирањето на улиците и тротоарите, а на некои јавни простори ќе се делува целно, односно иако реновирани, ќе се пристапи кон нивно адаптирање. Мобилност Куманово изразува голема благодарност до градоначалникот за пружената рака на соработка и исканата подготвеност преку стручните лица од секторот да се погрижат да им овозможат непречен пристап, движење и престој низ јавните површини и објекти во општина Куманово на граѓаните кои се соочуваат со пречки во движење заради својот инвалидитет.

На 09.10.2018 година, во просториите на општина Куманово, се одржа ра-

ботна средба помеѓу претставниците на Мобилност Куманово, Небојша Ташиќ и Бранимир Јовановски, со претставниците од СО Куманово, Ивица Димовски, Бојан Петковски, Момчило Јовановски и Донка Петровска. Беше истакнато дека Меѓуопштинското здружение на лица со телесен инвалидитет на Куманово, Кратово и Крива Паланка - Мобилност Куманово го започна проектот „Пристапно Куманово“ со интенција да се одржат повеќе работни средби и тематски работилници со надлежни лица од општина Куманово, на кои ќе се дискутира и анализира состојбата најнапред на пешачките премини, паркинг местата и рампите пред институциите и подрачните единици на фондотите, а потоа истиот да се пренесе и во општините Кратово и Крива Паланка.

Идејата е да ја промовираме потребата од пристапност и самостојно движење и непречено престојување на лицата со потешок степен на инвалидитет во стамбено-деловните простории, и на јавните површини. Потреба, но и законска обврска на државата и на локалните самоуправи од јавните средствата на граѓаните да се инвестира во подобрување на условите за живот и работа на граѓаните кои се соочуваат со тешкотиите кои ги предизвикува нивната инвалидност и бариерите на опкружувањето кои ги створило општеството.

Имаме потполно разбирање од локалната самоуправа, поддршка од градоначалникот Максим Димитриевски, останува посветено да работиме на реализација на планираното и да се надеваме дека чекор по чекор, еден ден ќе зачекориме во потполно ПРИСТАПНО КУМАНОВО.

Б.Јовановски

(НА КРИВАТА СТРАНА ОД ТРОТОАРОТ) ТЕКСТОТ Е ПОСВЕТЕН НА ЛИЦАТА СО ПОСЕБНИ ВЕШТИНИ... ВО НАРОДОТ ПОЗНАТИ КАКО ЛИЦА СО ИНВАЛИДНОСТ

Како никогаш досега наполно сум свесен дека не сум успеал да се отргнам од преграчките на самотијата коешто нашето општество ми го наметна како единствен пријател. Како таков смеам ли да си допуштам ирационалност и да потпрашам: Каде се корените на таквата судбина, или да констатирам дека судбината е измислица на човековата глупост како изговор за неговата неспособност? Имам желба да дадам еден краток осврт околу Лицата со посебни вештини, во фелата и народот познати како инвалиди, зашто нашето животно искуство е на еден начин ем етичка, ем морална револуција во која АКО ПОБЕДУВАМЕ не нè очекува сигурно кревет од рози туку понатамошна Макијавелистичка борба помеѓу минатото, сегашноста и иднината! Никој здрав нема да се снајде со тапите погледи на минувачите и нивните очи кои така подло се лепат за нашите, наречи недостатоци! Нашата медицинска дијагноза не би требало да носи АПСТРАКТЕН КАРАКТЕР, туку ЛИЧНОСЕН, зашто една иста дијагноза не владее ИСТО СО ДВЕ ИЛИ ПОВЕЌЕ ЛИЧНОСТИ (во овој случај лекарите секогаш ја прават истата кобна грешка) И тоа треба да служи како фундамент во нашиот понатамошен живот! Како личност човекот со посебни вештини, односно со телесен инвалидитет, како и секоја нормална личност поседува слободна волја, а пак таа негова волја не се изразува на создавањето нешто ново од ништо што воопшто не било, туку тој самиот треба да предизвика кај себе ВОЛЈА НА ТВОРЕШТВО, која би избила од него самиот и би се совпаднала, или самата во исто време би се коригирала преку моќта и волјата на Самиот Космос, којшто е да потсетиме од збор и љубов створен да суштествува, па Кој и да бил Створителот тоа е секако сеедно за на-

шите мртви нозе, ампутирани дланки, или за почитуваниот господин со латинско-грчко потекло Реуматизмот Артрис Јувенилис! Драги мои Христоси со несоница, Мухамеданци во инвалидски колички, драги мои папи без круна и епископи без епископија, драги Богомили што никогаш не добивте милост. Во времево денешно, не би ми требало многу за да успеам да ви докажам дека и најзначајните личности од најстарата до старата и поновата историја, ние, лицата со телесен инвалидитет сме им служеле како еден вид параван, со нас имало и многу чудесии но и многу повеќе измами и лаги! Од смиреното на Буда и праведноста на Мојсеј, преку чудата на Господ Исус Христос и најновото појавување на божијот пратеник Мухамед, сите тие не избраа нас, како најлесно би го претставиле и докажале своето месијанство, светлина, нивниот мрак и љубов. Но пред се заради тоа што телото не е бескрајно, иако разумот и срцето ни нудат уживање во бесмртност, тие не сведоа само на ограничените тела! Драги мои, нивното сострадалништво со нас во онаа време било рамно на подвиг (за секој од нив различно и посебно) зашто обичниот неук народ сметал дека ние сме вакви зашто некојси Бог не казнил заради некое наше лошо дело (или дело на нашите родители па заради нив Бог се-одмаздува на нас) и мислеле дека никој не треба да му помогне на ваков човек. Но токму нивното учење, посебно учењето на Буда и Христос тоа го релативизира (за наша жал, во некои земји како Индија, таквото размислување е уште во сила кај обичниот народ). Затоа со радост признавам моите деноноќија на очај се претопија во светлина и молитва, оваа ноќ да го повикаме заедништвото и хармонија т.е. срцето умот и душата да ни бидат како едно цело. Во една моја песна напишав: На падините од мојот град, барајќи траги од милион литри крв, солзи и гној, Јас наоѓам само чудни прекрасни плодови. Да бидеме горди, да бидеме свои, да ги отвориме книгите на животот и заеднички да се сложиме, а тоа всушност дека преку маката можеме да се обожиме...

П.С. Нашата животна енергија доаѓа од тренираното тело, тренирано на издржливост од болка и просветлениот осаменички дух којшто заради инает успешно се носи со животните закани и предизвици. Возиме со мала брзина низ животот и секогаш стигнуваме навреме на целта, затоа секогаш е потребно да брзаме полека.

Љубе Лазаровски

ЧЕЛИЧНО СРЦЕ

Драги читатели, продолжуваме со рубриката интервју со наши членови кои на било каков начин успеале да го привлечат нашето внимание во изминатиов период. Овој пат повод за ова интервју е несекојдневниот подвиг што го постигна еден наш досега така да се каже анонимен член на Мобилност Битола. Се надевам дека напишаното ќе ве заинтересира, а уште повеќе би се радувал доколку неговиот пример поттикне и други наши членови низ спорт и физички вежби и активности да ги совладаат ограничувањата од нивната телесна инвалидност. Примерот за кого во ова интервју ќе зборува овој наш скроммен, но упорен член, ќе потврди дека во секој од нас се крие некој талент или можност за големи достигнувања само треба да бидеме истрајни и волјата и надежта да не нè напуштаат.

Интервјуто го направив во еден од последните прекрасни летни денови на излет со нашите членови од Мобилност Битола во манастирот „Св. Наум“ во селото Болно – Ресен. Еве го интервјуто што го направив:

Најпрво да им се претставите на нашите читатели.

Се викам **Васил Јанкула**. Роден сум во 1991 година во селото Туминец-Мала Преспа во Република Албанија, во македонско семејство со уште двајца браќа. Поради компликации при раѓањето имам трајни последици од церебралната парализа што се одразуваат на мојот говор и на одењето. Пред 15 години моето семејство се пресели да живее во Ресен и ни беше доделен социјален стан каде што се сместивме. Тука го завршив средното образование, а потоа се запишав на Факултетот за информатика при Универзитетот во Битола, но сè уште не сум дипломирал. Од времето поминато во Албанија во родното село ми остана како придобивка познавањето на албанскиот јазик што во секојдневниот живот и при честите патувања во Албанија многу ми користи.

Заради зајакнување на мојата мускулатура и подобрување на физичката кондиција редовно одам во теретана и со упорни вежби успеав да запврстам и целосно да ја подигнам мојата физичка подготовка. Тоа ме поттикнува и понатаму да се занимавам со други физички активности.

Покрај со физичките вежби со што друго се занимаваш. Дали има и некои општествени активности?

Јас сум редовен член на Мобилност Битола – Канцеларијата во Ресен и учествувам во сите активности кои се одвиваат во Здружението. Нашето Здружение а посебно нашите членови од Ресен се доста активни и работат на повеќе проекти некои самостојно, а некои во организација на матичното Здружение од Битола и Општина Ресен. Благодарение на донациите од наши видни иселеници во прос-

ториите со кои располагаме донесовме многу справи за вежбање и таму можам да тренирам и да вежбам кога сакам и колку сакам, иако одам и до други теретани низ градот.

Преку едно невладино здружение ИНКА од Битола отидов во 2017 година во Холандија, каде работев на еден проект за волонтирање. Во Холандија престојував во градот Омен два месеца. Волонтирав на една фарма каде што имаше и штала со тркачки коњи и се грижев за нивното одржување што подразбира храна и секојдневна нега.

Од Македонија имаше двајца учесници на тој проект, а вкупно учесници имаше 20 од цела Европа но претежно од Балканот. Бев единственото лице со телесна инвалидност. Тука стекнав пријателства кои и денес се одржуваат а впечатоците од престојот таму се извонредни. Воодушевен сум од приемот на домаќините, начинот на кој се организирани и како се однесуваат кон лицата со инвалидност. Воодушевен бев и од организираноста на целата држава, среденоста и односите. Ама баш се е различно од ова што овде ми беше познато како начин на живот и

уредување во државата.

Ајде сега да ни кажеш со која друга физичка активност и спорт се занимаваш како започна и колку време?

Откако зајакнав физички тренирајќи во теретаната започнав пред седум години да возам велосипед. Со оглед на мојата телесна инвалидност заради одржувањето на рамнотежата морав да возам велосипед на 4 тркала. За тоа да го постигнам морав велосипедот да го изработам самиот и за таа цел го замолив соседот кој е мајстор да ми помогни да го составиме. Така со заварување и прилагодување направивме велосипед на четири тркала. Така започнав да се движам низ градот и одев секаде каде имав потреба и по цели денови бев во движење управувајќи го велосипедот. Секојдневното возење на велосипедот ми ја подобри физичката кондиција, а ми ги зајакна и мускулите пред сè на нозете така што веќе се јави кај мене желба да продолжам со велосипедизмот како спорт и на многу подолги патеки.

Овој предизвик ме натера да набавам друг велосипед и започнав да разгледувам на интернет дали има некој посоодветен велосипед од овој адаптираниот за да можам да спортувам со него, а не само да се движам низ градот и околината. За моја среќа по извесно време преку интернет купив друг велосипед, сега на три тркала, едно напред и две тркала назад. Овој велосипед е полесен од претходниот, ама има голем запчаник назад и мал запчаник напред. Според зборовите на мојот тренер ваков велосипед со вака поставени запчаници е речиси невозможно да се вози без да настапат тешки повреди на тетивите дури и кај здрави лица. Меѓутоа, јас сум неверојатно силен човек и покрај инвалидната и имам развиени мускули па велосипедот го управувам на долги патеки и покрај неговата тежина и техничката несовршеност.

Сега да ни кажеш нешто за тоа како дојде на идејата да учествуваш на Охридскиот маратон и колку време и како се подготвуваше.

Уште пред некое време кога разбрав дека во Охрид се организира маратон од Свети Наум до Охрид, па посакав да учествувам на тој маратон покрај сите атлетичари и јас со мојот велосипед. Со оглед на тоа дека се работи за голема патека и специфичен терен со угорнини морав сериозно да тренирам за да можам да ги издржам напорите. За да го постигнам тоа ми беше

потребна и стручна помош од тренер кој правилно ќе ги насочи подготовките и кондиционите подготовки. Како тренер се нафати да ми биди Тони Ангеловски-Маслото познат спортски работник и тренер од Ресен.

Под надзор на тренерот го управував велосипедот на подолги релации и така одев од Ресен до Маркова Нога и назад, а тоа е со должина од вкупно некаде околу 60 км. Често велосипедот го управував и од Ресен до родното село Туминец во Мала Преспа во Република Албанија и се враќав назад со возење.

Кога оценивме дека е доволно со подготовките и дека можеме да настапиме на „Охридскиот маратон“, па мојот тренер отиде кај организаторите во Охрид и договори јас да настапам како учесник на маратонот надвор од конкуренција и покрај сите атлетичари да земам учество и јас со мојот велосипед. Организаторите на маратонот прифатија да учествувам. Со оглед на напорите кои треба да се издржат и конфигурацијата на теренот кој изобилува со угорнини, бидејќи се работи за ридови каде што се простира патеката, организаторот се оградил од евентуални здравствени ризици и проблеми по здравјето и не предупредија дека тоа го прави ме на наша одговорност.

Дали првпат се соочуваше со таква патека и такви услови?

Јас на подготовките го управував велосипедот и на подолги патеки од оваа ако се земе само должината на патеката. Меѓутоа, оваа патека од Свети Наум до Охрид е специфична со оглед на тоа дека е целата со угорнини заради ридовите покрај езерото, а и времето не ми беше сојузник бидејќи беше многу сончево и тој ден имаше високи температури.

Стартував заедно со сите тркачи-атлетичари, тие со трчање, јас со овој мој тежок велосипед. На целта стигнав за 2 часа и 20 минути, а да не е толку тежок теренот со угорнините, јас би ја совладал таа патека за отприлика 1 час и 30 минути.

На почетокот осетив тешкотии и морав максимално да се напрегнам да ја совладувам патеката и незгодниот терен. Цело време во мислите си повторував дека нема никогаш да се откажам освен ако се расипи велосипедот. Јас сум и по карактер многу упорен и решителен човек и штом нешто наумам, нема никогаш да се откажам. Така ги совладав почетните

напори и потоа веќе беше полесно и не ни размислував на нешто друго туку само на тоа дека наскоро ќе ја достигнам целта. Мојот тренер цело време одеше по мене, ме бодреше и ми даваше совети како да ги совладам сите препреки за што сум му многу благодарен.

Кога пристигнав на целта присутните граѓани и организаторите беа воодушевени од мојот подвиг и за постигнатиот успех ме наградија со медал. Навистина можам да речам дека тој ден бев пресрекен, а во сите спортски вести и репортажи бев претставен како спортска сензација.

Дали некој ти помогна во подготовките и за самото учество на маратонот?

Некоја голема помош од општината и спонзори немав. Општина Ресен ми помогна со тоа што велосипедот со комбе го однесоа до Свети Наум каде што беше стартот на трката и тука заврши нивната обврска. Материјална помош во производ ми даде и фирмата Свислион - Агро-

плод од Ресен. Други спонзори немав и затоа можам да речам дека имав минимална помош.

Дали освен овој маратон си учествувал и на други натпревари и трки?

Учествував и на манифестацијата „Тур де Галичица“ и сам со велосипедот се искачив на највисоката точка од оваа патека, доаѓајќи на половина пат од Ресен кон Охрид.

Што планираш за во иднина?

Покрај велосипедизмот, јас имам една засега неостварена желба да летам и со параглајдер. Се надевам дека оваа моја желба наскоро ќе ми се оствари и дека ќе ги осетам и убавините на слободното летање и невидените убавини од висините.

Покрај ова јас сериозно размислувам и за една тура од Ресен преку Битола,

Прилеп, Велес, Скопје, Тетово, Гостивар, Струга и преку Охрид да си дојдам пак во Ресен. Со овој мој потфат сакам да го свртам вниманието на нас телесните инвалиди и положбата во општеството. Се надевам дека оваа моја замисла ќе се реализира, за тоа ќе ми бидат потребни и спонзори кои ќе финансираат за да успеам, но морам да најдам и друг велосипед кој ќе биде многу полесен и технички по-совршен бидејќи овој покрај несоодветниот пренос со запчаниците е и премногу тежок – има 35 кг.

Јас знам дека психички и физички можам да го издржам овој напор бидејќи после маратонот во Охрид јас и самиот се тестирав на подолга патека. Веќе ја извониз патеката од Ресен до Пустец и потоа до Зрновско и назад, а тоа сепак не е мала должина, бидејќи таа изнесува 116 км. Таа патека со оваа должина ја извониз за 8 часови и притоа и се искачив на планинското место Бигла. Јас сум спремен за овој подвиг иако на многу луѓе тоа им изгледа невозможен потфат.

Имам и уште една желба доколку има заинтересираност а ќе ми треба голема поддршка и од Мобилност Македонија. Сакам да формираме една екипа велосипедисти телесни инвалиди кои би учествувале на бројни натпревари во нашата држава, а и во странство како репрезентација на Македонија составена само од наши членови – телесни инвалиди. Со ова мислам дека би постигнале голема афирмација на нашите активности и целите за кои се залагаме.

Ти благодарам за твоето одделено време за ова интервју и во иднина ти пожелувам твоите замисли и желби да ти се остварат и да ги афирмираш целите на нашето Здружение.

Благодарам и јас на вниманието и на можностите што ми ги даде Мобилност Битола да се социјализирам по моето доаѓање во Ресен и се надевам дека заедно ќе постигнеме уште многу значајни резултати.

Ете, драги читатели, се надевам дека со ова интервју ќе го запознаете овој наш член и дека неговиот пример барем некои од нас ќе го следат заради своја афирмација и секако за подобрување на своето здравје преку физички активности и спорт. За да се постигне сето ова ќе ни треба челична волја, но и челичното срце на Васил Јанкула.

Мишко Фидановски

БРАНИТЕЛИ, АНТИ-ДИСКРИМИНАТОРИ, БОРЦИ ЗА ПРАВАТА НА ЛИЦАТА СО ИНВАЛИДНОСТ ИЛИ...

Во изминатите месеци, да не речам и години, Мобилност Македонија - сојуз кој брои 8.500 членови - поминува низ премрежиња, оркестрирано напаѓан за дискриминација, противуставност итн., со „прекарот“ таканаречен. По 32 години постоење и евидентни резултати, со средства за кои некои ќе се изначудат. При последната атака беше директно напаѓаната и Мобилност Битола, како едно од најактивните здруженија што брои 1.000 членови.

Имено, во нашите објави за набавка на лекови и ортопедски помагала, на огласна табла на Фејсбук и на нашата веб-страница објавивме дека нашите членови можат да го остваруваат тоа право со членска книшка. Донаторот на средствата со платени ваучери не насочи на две места. Тие ваучери можат да се видат на веб-страницата. Имајќи предвид дека ние сме организација со членство и работиме по статут и програма која е легална и законски одобрена, смешно е да бидеме обвинети за дискриминација и прогласени за таканаречени. Во нашата меморија има неколку сегменти за кои е бесцелно да се споменува, но еден процес мора.

Во периодот од 2000 до 2002 година, со меѓународен грант од ИОМ-УСАИД, ја имавме можноста за изградба на пристапни рампи и совладување на архитектонските бариери во Битола, во партнерство со општината (што беше услов). По двегодишно барање и добивање на дозволи од соодветните министерства, беа изградени 17 рампи со совладување на висини од 70 до 220 см и 35 пристапи на главната улица и спуштени тротоари. Во објектот на МВР беа изградени дури две рампи. Со овие активности градот Битола (и општина Битола) доби медал од Европската асоцијација за градови без бариери. Бевме горди на нашиот успех и решавањето на предизвици со заеднички ангажман со

локалната самоуправа. И наеднаш, прво во МВР и во други места, „паднаа од небо“ летоци во кои се кажуваше дека рамките и сè друго ги изгради кој ако не „Полио плус“! Тие како организација за поддршка, со добра меѓународна поддршка го крстосуваа светот во потрага на подобри патишта во остварување на правата на лицата со инвалидност. Во нивното друштво вообичаено беа и се функционери и службеници од разни сектори во министерствата (отворете Фејсбук и веб-страницата). Немаме намера нив да ги наречеме таканаречени - толку ниско не сакаме да паднеме.

И на крајот, една мала забелешка за последните случувања. Во Македонија се „откриваат“ лошите услови на живеење на лицата со инвалидност во институциите на системот. Проблемот со деинституционализацијата е во опште повеќе од две децении кај нас. Во светот, се мисли на западниот свет, е еден век. Овој проблем се разгори особено по Првата светска војна, чиј виор освен загинати, остави и милиони осакатени (телесно, душевно, социјално...). Во изминатиот период, како член на НКТ (пет мандати), сведочев на посети на повеќе меѓународни експерти кои ни нудеа патишта за решавање на проблемот. На прашањата како ги решиле, вообичаено одговорот беше избегнат. Но, на прашањето дали сè уште постојат институции и покрај спроведувањето на активната деинституционализација, одговорот беше ДА. Најревносни во процесот беа Италија и Романија. Со истражувачкото новинарство, во Италија мораа да признаат дека патот не е изоден, а во Романија со молчење ја признаа катастрофалната состојба. Истото ни се заканува и нам ако слепо прекопираме нечие „искуство“, читај: незнаење и неможност.

Еден од најважните сегменти е односот на средината (не можете да го смените со декрет), едукација на семејството и најважното – вовед на законите за сите и насекаде. Ако Конвенцијата за правата на лицата со инвалидност на ОН е инструмент, тоа де јуре е закон по 5.12.2011 година. За воведувањето не знам. Тоа нека го помислат овие што не се таканаречени и чиј буџет им овозможува да видат и чујат таму каде што ние таканаречените не можеме.

Прим. д-р Нико Јанков

ТРАДИЦИОНАЛЕН ИЗЛЕТ НА „МОБИЛНОСТ БИТОЛА“

На 23 септември 2018 година, „Мобилност Битола“ го организираше традиционалниот излет, чија локација годинава беше манастирот Св. Наум во с. Болно, во близина на Ресен. Амбиентот познат и пријатен, домаќините исто така. Организацијата добра – од Битола и Демир Хисар со автобус на „Боби турс“, а од Ресен со автомобили.

Околу 60 членови на нашето здружение поминаа прекрасен ден исполнет

со дружење, песни и игри во придружба на КУД „Феникс“, а сето тоа беше дополнето и со натпревар во пикадо во машка и женска конкуренција. Првото место во машката конкуренција го ос-

вои Живко, второто Горан, а третото им припадна на Митко и Соте, додека во женската конкуренција првопласирана беше Слободанка, второпласирана Василка и третопласирана Гордана.

Наградите беа симболични во износ од 500 за прво, 300 за второ и 200 денари за трето место.

Домаќините се погрижија и за прекрасниот и вкусен ручек, кој уште повеќе придонесе овој излет да биде незаборавен, па во попладневните часови сите задоволни се вративме дома. Се надеваме дека ваквите дружења ќе продолжат во иста насока и во наредните години.

ИЗРАЕЛ – ЗЕМЈА БЕЗ БАРИЕРИ

Во текот на јули, поточно од 1 до 8 јули 2018 година, Ивона Јанкова престојуваше во Израел. Од самото пристигнување на аеродромот „Бен Гурион“ во Тел Авив, веднаш беше видливо дека ништо не е оставено на случајноста и дека словото на законот за архитектонските бариери се почитува без исклучок. Сите јавни (државни или приватни) површини и објекти се максимално приспособени и пристапни за лица со каква и да е инвалидност.

Нашиот пријател Амир Гоичман беше најдобриот водич низ светиот град Ерусалим, модерниот Тел Авив, историскиот локалитет Масада и туристичките локации покрај Мртво Море. Речиси на секој чекор на овие локации се веќе изградени или се во изградба пристапни патеки до сите поважни точки, видововци, но и санитарни јазли, особено во Ерусалим, кој

се отвораат од двете страни, а нивото на секоја постојка постепено се издначува за да може да влезе количка.

Пристапна за секого е и историската тврдина „Масада“, археолошки локалитет што е еден од најдобро зачуваните од римско време. До неа може да се стигне пеш, по т.н. „Змиска патека“, како и со огромна жичарница што може да пренесе до 80 патници.

иако е град со повеќеилјадна историја на трите најголеми вери: христијанската, еврејската и муслиманската – и секое камче има своја приказна, сепак е достапно и пристапно за секого. Особено импресионира системот „капка по капка“, кој овозможува во оваа пустинска клима да вирее вистинска оаза, освежувајќи го Светиот град со зеленило, од кое маслинката е најзаштитена, па и законски е забрането да се скрши дури и едно гранче.

Како и во сите поголеми градови, главниот избор на превоз во сообраќајот се многуте автобуски линии и главната линија на трамвајот што го сечи градот на половина. Освен временската прецизност и ниските цени што се невообичаени за оваа земја, превозот со трамвај е достапен за сите. Вратите

Особено интересно е инклузивното игралиште во Ерусалим, „Шалва“, што е пристапно за лица со секаква инвалидност.

Иако сè уште има потешко пристапни места, особено во стариот град во Ерусалим, од 2014 година наваму, секојдневно се работи на изградба на пристапни рампи кон сите свети локации што привлекуваат верници од целиот свет. Сè на сè, Израел е земја во подем, лидер во современите технологии, па и покрај политичките и верски раздори, сепак се стреми кон единство, инклузија и просперитет за сите граѓани и посетители на ова свето место.

Д-р Нико Јанков

„МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ НА „ПРЕСПАНСКИ ЈАБОЛКОБЕР 2018“

Како и во изминатите години, „Мобилност Битола“ и годинава учествуваше на традиционалната манифестација „Преспански јаболкобер 2018“, која се одржуваше од 25 до 28 септември во Ресен. Ракотворбите на нашите членови беа изложени на претпоследниот ден од

манифестацијата, а покрај членовите од Ресен, присутна беше и делегација од Битола. Настанот помина во пријатна атмосфера и кулминираше со договори за идни активности во канцеларијата во Ресен. Активностите продолжуваат.

Д-р Нико Јанков

„МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ НА БИТОЛСКОТО КУЛТУРНО ЛЕТО

Во соработка со здружението на граѓани „Гурман БТ плус“, претставувано од претседателот Ромео Ацевски, членови на „Мобилност Битола“ (Гордана Тирицовска – Стојановска и Мирко Костовски) учествуваа на тн. Летен базар, кој се одржа од 6 до 8 август на

Широк сокак, во рамките на битолското културно лето „Бит-фест“.

Беа остварени повеќе контакти со раководници од земјата и странство (особено од Руската федерација), а се разговараше и договараше за идна соработка и заеднички настани, како и обуки на лица со инвалидност во печатарската сфера. Сè на сè, едно одлично искуство и повод за дружење со стари и нови пријатели.

ДОНАЦИЈА НА СИНДИКАЛНАТА ОРГАНИЗАЦИЈА ОД РЕК-БИТОЛА

На 31 август 2018 година, во рамките на манифестациите кои траеја една недела, синдикалната организација од РЕК-Битола со делегација претставувана од претседателот Менде Фидановски, на Мобилност Битола донираше два ваучера од по 20.000 денари, односно вкупно 40.000 денари. Истите наменски ќе бидат потро-

шени за ортопедски помагала кои не се во правилникот на фондот, имаат долг временски рок на употреба или се додатоци корисни во секојдневието.

Оваа работа ќе биде реализирана во соработка со нашите долгогодишни пријатели и помагатели АД „Славеј“ и „Медикус хелп“ од Скопје. Ова е добар пример како перцепцијата на поединци

и групи на граѓани се менува кон подобро во процес на пренесување на грижата на заедницата од институциите на системот. Инаку, настанот се случи во клупските простории на „Мобилност Битола“, во присуство на пишаните и електронските медиуми.

Заблагодарувајќи се на овој успешен пример, претседателот на „Мобилност Битола“, прим. д-р Нико Јанков во своето обраќање уште еднаш ја нагласи важноста на промените на односот на средината кон лицата со инвалидност, конкретно со телесна инвалидност, и дека ќе се продолжи со исто темпо во остварување на статутарните и програмски цели на реализација на правата содржани во Конвенцијата на ОН, која нашата земја ја ратификуваше во 2011 година, заедно со опциониот протокол.

Д-р Нико Јанков

ИНКЛУЗИВНО ИГРАЛИШТЕ – ФИКЦИЈА ИЛИ РЕАЛНОСТ

Во текот на изминатите години, поточно во последните две-три, „Мобилност Македонија“ во соработка со МТСП и општините низ Македонија, изгради инклузивни игралишта за лицата со телесна инвалидност под

мотото „Да играме заедно“. Ја немаме на увид потполната слика и состојба насекаде, но ја имаме онаа во Битола и во Ресен.

Битола има прекрасно шеталиште со клупи, сенки и содржини за сите возрасти, вклучувајќи ги оние за лицата со инвалидност. Покрај патека за велосипеди и трака за слепите лица, има и инклузивно игралиште. На таблата пишува дека го изградиле МТСП (донатор), Мобилност Македонија (организатор) и општина Битола (извршител).

Сегашната слика, по две години, се искршени и непотполни содржини, непрестапна патека, непрестапна околина на содржините. Тука ванда-

лизмот и неподготвеноста на средината се очигледни. На само 50 метра постои друга содржина на справи, со средена околина, изградена од Агенцијата за спорт и млади и во моментот беше посетена... За разлика од Битола, во Ресен состојбата е малку подобра, односно заградената површина придонела да се

зачуваат речиси сите содржини, а решено е и прашањето со пристапот и поставена е рампа.

Се надеваме дека состојбите ќе станат подобри со ангажман на сите страни.

Д-р Нико Јанков

КВАЛИФИКАЦИИ ЗА КВИЗ

На 6 септември 2018 година, Мобилност Битола ги одржа квалификациите за претстојниот квиз на Мобилност Македонија, на кој се пријавија вкупно седум кандидати. Од нив, за учество на натпреварите што традиционално се

одржуваат во Бања Банско во октомври, се изборија тројца наши членови – Стојан, Сотир и Трендафил. Судиската тројка – Нико, Лидија и Митко – професионално си ја завршија работата и резултатите беа испратени во договореното време.

Д-р Нико Јанков

ПРОГРАМА ЗА САМОВРАБОТУВАЊЕ НА МТСП И УНДП

На 7 септември 2018 година, во спортската сала на ЗИО во Битола, беше успешно изведена трибина за самовработување на лицата со инвалидност, во организација на УНДП, МТСП и Агенцијата за вработување. На трибината присуствуваа и членови од „Мобилност Битола“, како и членови од Сојузот на слепите и Сојузот на глувите, за кои беа обезбеден и толкувач.

Презентер на настанот, кој траеше час и половина, беше Науме Ташовски од УНДП со работниот состав: Вангел Тркаљанов (МТСП), Марија Трифуновска (национален координатор во УДНП) и Јешин Сејфуловска (директорка на Агенцијата за вработување). Ташовски солидно ги изложи сите права и обврски на идните апликанти, после што следеше дискусија со прашања и одговори, кои на моменти имаа емотивен набој и излегуваа од делокругот на темата.

Сметаме дека ваквите настани се сепак делотворни, а организаторот можеби треба да поканува и претставници на локалната самоуправа. Забележлива беше употребата на терминот „лица со посебни потреби“, наместо лица со инвалидност.

Д-р Нико Јанков

КВАЛИФИКАЦИИ ЗА ШАХ

На 14 септември 2018 година, за претстојниот турнир во шах во организација на „Мобилност Македонија“, Мобилност Битола организираше квалификациски натпревар. Од пријавени-

те седум, на мегдан излегоа четири кандидати. После натпреварите, каде секој играше со секого, најуспешен беше Томе Ѓоргиевски со освоени 2,5 бода, а по него Васко Стефановски и Живко Стрезовски со по 1,5 бод, така што наш претставник на турнирот ќе биде Томе, а резерва ќе биде Васко.

Д-р Нико Јанков

ПОВИК НА НЕВЛАДИНИ ОРГАНИЗАЦИИ

На 20 септември 2018 година, во хотел „Милениум“ во Битола се одржаа разговори за размислувањата на граѓанскиот сектор за претстојниот референдум. Повикот беше организиран од коалицијата „Заедно ЗА европска Македонија“, а на средбата беше присутна и градоначалничката на општина Битола, Наташа Петровска со својот тим. При-

„МОБИЛНОСТ БИТОЛА“ НА ОБУКА ВО ОРГАНИЗАЦИЈА НА „ИНКЛУЗИВА“

На 28 септември 2018 година, делегација на „Мобилност Битола“ во состав: Митко Фидановски, Сотир Јоновски и Кире Ангелковски, учествуваше на обуки за набљудувачи во организација на „Инклузива“, со овластување од ДИК, што се одржа во Гостивар. Основна поента беше следење на изборен

процес со добивање на сертификати за овластени набљудувачи на изборниот процес.

Овие искуства беа драгоцени и беа искористени на Референдумот, каде што беа регистрирани непристапни гласачки места за лицата со телесна инвалидност, особено за лица во инвалидска количка.

Д-р Нико Јанков

сутни беа и претставници на околу 40 невладини организации, кои дискутираа со мошне интересни пристапи.

Општиот впечаток е дека граѓанскиот сектор е да се излезе на гласање и секој да си гласа по сопствената совест. Пред разговорите беше поделен и информативен материјал од Преспанскиот договор, елабориран точка по точка.

На крајот се заклучи дека вакви средби треба да има повеќе и почесто, како и дека локалната самоуправа треба да го користи потенцијалот што ѝ стои на располагање. Ова особено станува важно со зголемените можности за користење на фондовите на ЕУ и заеднички грантови со локалната самоуправа.

Д-р Нико Јанков

КВИЗ И ТОРТИЈАДА ВО СТРУМИЦА 2018

На 20 и 21 октомври во Струмица се одржаа традиционалните манифестации Републички квиз-натпревар во полна организација на Мобилност Македонија и Тортијадата во организација на Мобилност Струмица, под покровителство на Мобилност Македонија. Овие манифестации повеќе години наназад се одржуваат заедно. Годинава, по одржувањето на квиз-натпреварите во сите здруженија во еден термин со прашања од Мобилност Македонија, квалификуваните членови со формирани екипи ги вкрстија своите знаења и умења на главниот настан.

Во одлично организираниот и технички подготвен квиз-натпревар по третпат најуспешна беше екипата на Мобилност Кочани, втори беа кумановци, а трети штипјани. Им честитаме на најуспешните, како и на тимот кој го подготвува квизот. За жал, екипата на Мобилност Битола беше елиминирана во првиот круг и се надеваме дека в година ќе има повеќе успех.

Во „Тортијадата“, уште во самите почетоци, екипите ревносно ги подготвуваа своите торти. Секоја креација носеше

соодветна порака и, се разбира, вкусен залак на крајот. Самата манифестација имаше традиционално добар тек, а најуспешни беа екипите на: Мобилност Тетово, Мобилност Кочани и Мобилност Велес. Мобилност Битола имаше забележителна креација со пораката: „Изборот е наш!“, а иако не освои ниту една награда, судејќи по реакциите на нашите членови од Мобилност Македонија на Фејсбук, нашата креација котира многу високо, нешто што се случува во последниве неколку години.

Финалето на „Тортијадата“ беше традиционално посетено и од премиерот Зоран Заев, кој во изминативе 15 години, и како граѓанин и како градоначалник и сега како премиер, наоѓа време да ја поддржи оваа манифестација и да изрази подготвеност за преземање на

сите мерки за што поголема вклученост на лицата со инвалидност. Покрај него, присутен беше и градоначалникот на општина Струмица – Коста Јаневски, други гости и помагачи, како и голем број претставници на медиумите, кои ја пренесоа веста за оваа манифестација.

Сè на сè, уште еден одличен повод за дружење и пријатни моменти кои го збогатуваат живеењето на членовите на Мобилност Македонија, придонесувајќи за развојот на креативните можности и зголемувајќи го капацитетот на сите здруженија.

Д-р Нико Јанков

МАПИРАЊЕ НА ПОТРЕБИТЕ НА ДЕЦАТА И ЛИЦАТА СО ИНВАЛИДНОСТ ВО БИТОЛСКИОТ РЕГИОН

Во организација на Ресурсниот центар на родители на деца со посебни потреби, за проектот „Маргина обскура“ поддржан од ЕУ, на 30 октомври 2018 година во хотелот „Милениум“ во Битола се одржа манифестација на која активно учествуваа Мобилност Битола, како дел од активностите во рамките на претходно потпишаниот меморандум за соработка.

Излагачите Радмила Цветковска, национален координатор и Горица Поповска Налеvsка, регионален координатор, исцрпно ги дефинираа резултатите од повеќемесечното истражување, во кое учествуваа и членови од Мобилност Битола, со осврт на вкупниот број на лица со инвалидност кои се опфатени во базата на МТСП, со параметри и информации за сега и во иднина.

Ова е уште еден чекор кон решавање на оваа сложена и тешка проблематика во сите сфери на живеењето (здравство, школување, вработување, поддршка, семејство итн.). Ресурсниот центар со своите капацитети и помагачи стои на располагање за помош и информации. Емоционалната поддршка е битен фактор и понекогаш одлучувачка. Мобилност Битола дава целосна поддршка во идните активности на Ресурсниот центар.

Д-р Нико Јанков

РАБОТЕН СОСТАНОК СО ПРЕТСТАВНИЦИ НА ОПШТИНА РЕСЕН И МОБИЛНОСТ БИТОЛА

На 1 ноември 2018 година, во канцеларијата на Мобилност Битола во Ресен беше одржан работен состанок со претставници од општина Ресен, поточно со Ружица Перевска, одговорна за контакти со невладиниот сектор на градоначалникот на Ресен. Од страна на Мобилност Битола присуствуваа претседателот прим. Д-р Нико Јанков, секретарот Митко Стојановски и членовите на УО – Сотир Јоновски, Лидија Велјановска и Роберт Ламановски.

По усвојувањето на дневниот ред, првична беше информацијата за досегашните активности на нашето здружение, како и за проектот за општо корисна работа (ОКР), со 15 корисници и 7 извршители, поддржан од УНДП. Динамиката е пет дена неделно и се користи салата до канцеларијата во Ресен. Договорено е резултатите од досегашната работа да се преточат во трибина – работилница за ОКР, со поделба на задолженијата. Потоа се разгледаа и некои аспекти од финансиските можности и помош од општината во богатата палета на активности. Исто така, интензивирање на хуманитарната помош, но најмногу работата на проекти.

Се надеваме дека договорените ставки ќе имаат задоволителна динамика и конечна реализација. Активности-те продолжуваат.

Д-р Нико Јанков

СОРАБОТКА НА МАКЕДОНСКИОТ ПАРАОЛИМПИСКИ КОМИТЕТ СО КЛУБОТ ЗА СПОРИСТИ СО ИНВАЛИДНОСТ ОД ДУБАИ

Осумчлена делегација на Дубаи Клуб за спортисти со инвалидност (во стрелство и во кревање на товар) од 11.07.2018 година се наоѓа на три неделни подготовки во Скопје, Македонија. Во составот на делегацијата во стрелство е стрелецот Саид Обаид Алсалех, неговиот тренер Дор Јехнаир Мохамед, како и претседателот на Спортскиот комитет на Параолимпискиот Комитет на Обединетите Арапски Емирати, Абдулла Хасан Алфаласи.

Благодарение на претходно воспоставената соработка меѓу Македонскиот Параолимписки Комитет и клубот од Дубаи од пред три години, за прв пат во Македонија на подготовки допатува спортист во спортско стрелаштво, со цел да се разменат искуства и побараат совети за тренирачки процес меѓу тимот од Дубаи и нашиот тренер и селектор Бранимир Јовановски. Подготовките се одвиваа на стрелиштето во Кисела Вода под раководство на тренерот Бранимир Јовановски во координација со тренерот од Дубаи, Дор Јехнаир Мохамед. Стрелецот и неговиот тренер тренираа пет дена во недела, а повремено нивниот тренинг беше пропатен со присуство на македонски стрелци.

На 21.07.2018 година беше одржан и контролен натпревар на кој учествуваа нашите спортисти, светската рекордерка Оливера Наковска Бикова и младиот спортист Александар Јовановски, како

и Саид Обаид Алсалех од Дубаи. Очекувано, победи Оливера Наковска Бикова со резултат од 568 кругови (само 2 круга под светскиот рекорд кој е во нејзина сопственост), на второто место се пласира Саид Обаид Алсалех со 528 кругови а на третото Александар Јовановски со 525 кругови.

На натпреварот одржан на 24.07.2018 година беа постигнати следните резултати:
1. Александар Јовановски 95. 93. 89. 94. 88. 92 = **551**

2. Мирослав Славковиќ 90. 93. 92. 91. 86. 92 = **544**

3. Саид Обаид Алсалех 86. 90. 85. 85. 89. 93 = **528**

На натпреварот на 26.07.2018 година во рамките на подготовките на македонските параолимпијци за Светскиот куп во Франција, како и подготовките на стрелецот од Дубаи беа постигнати следните резултати:

1. Мирослав Славковиќ 92. 92. 94.

95. 94. 95 = **562**

2. Ванчо Каранфилов 91. 95. 90.

95. 95. 94 = **560**

3. Александар Јовановски 93. 92. 91.

89. 86. 94 = **545**

4. Саид Обаид Алсалех 91. 86. 87.

91. 86. 88 = **529**

На крајот од подготовките, екипата од Дубаи беше презадоволна од спроведените заеднички тренинзи и размена на искуства и веќе најавуваат поинтензивна соработка во иднина и можна финансиска поткрепа за подобрување на условите во кои се одвива тренингот на нашето стрелиште. По завршување на контролниот натпревар, делегацијата на спортистите од Дубаи се дружеше со нашите спортисти на заеднички работен ручек на кој беа договорени детали за идна соработка. Се очекува да добиеме покана за подготовки и натпревар во Дубаи следната година на нивен трошок, но и набавка на посовфистицирана опрема (електронски мети) за тренинг и натпревари.

Б. Јовановски

11-ТИ МЕЃУНАРОДЕН ШАХОВСКИ ТУРНИР НА ПАРАПЛЕГИЧАРИТЕ БАЊА ЛУКА 2018

Во организација на Сојузот на Параплегичари и заболени од детска парализа на Република Српска, во Бања Лука од 21-23.09.2018 година беше одржан 11-ти Меѓународен шаховски турнир на параплегичарите и 15-то Републичко првенство на параплегичари "Бања Лука 2018". На првенството настапија шест екипи од по три натпреварувачи од: Република Српска, Федерација на Босна и Херцеговина, округот Брчко, Бања Лука, Македонија и Словенија.

Екипата на Мобилност Македонија настапи со следните натпреварувачи: Јанчо Ѓорѓиевски од Куманово, Живо Станковски од Крива Паланка и Горан Војновски од Кочани.

Натпреварот беше одигран по Бергер систем со темпо од 20 минути по играч. Во исклучително силна конкуренција, екипата на Мобилност Македонија го освои 1-то место, пехар, диплома и златни медали, второто место го освои екипата на Република Србија, додека третото место и припадна на на Федерацијата на БИХ.

Б.Јовановски

ДРЖАВНО ПРВЕНСТВО НА МАКЕДОНИЈА ВО СТРЕЛАШТВО 2018

На 09.09.2018 година, во организација на Националната федерација за спорт и рекреација на инвалидите на Македонија - Македонски параолимписки комитет, на стрелиштето „Бејбунар“ во Охрид се одржа Државното првенство во стрелаштво за спортисти со инвалидност на Македонија за 2018 година. На првенството по посебни категории настапија 13 спортисти со телесен инвалидитет во три спортски дисциплини и 15 спортисти со оштетен слух во три спортски дисциплини. Судии на натпреварот беа: Валентина Гоцовска, Бранимир Јовановски и Драган Дојчиноски, а натпреварот помина во фер и спортска атмосфера. Средства за одржување на овој натпревар беа обезбедени од Министерството за труд и социјална политика и од Агенцијата за млади и спорт.

Спортисти со телесен инвалидитет
Воздушен пиштол микс телесни
(мажи и жени)

- 1.Оливера Наковска-Бикова, Битол
91,96,94,95,96,93=**564**
- 2 Александар Јовановски, Скопје
90,91,93,90,95,92=**551**
- 3 Ванчо Каранфилов, Скопје
92,90,88,91,93,92=**546**
- 4 Бранимир Јовановски, Куманово
86,87,88,87,94,91=**533**
- 5 Митко Фидановски, Битола
84,89,79,78,77,72=**479**
- 6 Михајло Михајлов, Кавадарци
80,78,88,73,81,78=**478**

Воздушна пушка-телесни мажи

1. Небојша Пејоски, Струга
72, 82, 87, 82 =**323**
2. Стеван Ангелески, Прилеп
70, 74, 77, 66 =**287**
3. Васко Стефановски, Битола
81, 77, 79, 57 =**284**
4. Менде Дивјакоски, Битола
62, 74, 63, 65 = **264**
5. Ѓорѓи Здравески, Прилеп
52, 71, 55, 65 =**243**
6. Влатко Најдоски, Прилеп
49, 67, 60, 62 =**238**

Воздушна пушка микс - телесни и глуви (жени)

1. Наташа Црвенковска, Битола
24, 47, 56, 44 =**171**
2. Маја Маркова, Скопје
57, 42, 38, 20 =**157**
3. Гордана Илиевска, Охрид
34, 09, 35, 43 =**121**
4. Ленка Климоска, Охрид
24, 12, 13, 08 =**057**
5. Живка Стојановска, Прилеп
05, 00, 00, 00 = **05**

Глуви и наглуви спортисти

Воздушен пиштол микс глуви и наглуви (мажи и жени)

- 1 Нина Пејчиќ, Гевгелија
92, 91, 89, 91, 85, 93 =**541**
- 2 Светлан Седмаков, Скопје
83, 83, 87, 86, 80, 88 =**507**
- 3 Даниел Михајловиќ, Скопје
91, 70, 82, 84, 83, 88 =**498**

4 Горан Митревски, Скопје
83, 92, 85, 73, 80, 78 =**491**
5 Шефкет Брахими, Скопје
70, 77, 74, 81, 76, 79 =**467**

Воздушна пушка мажи

1. Горан Митревски, Скопје
60, 56, 72, 69 =**257**
2. Даниел Михајловиќ, Скопје
31, 49, 63, 62 =**205**
3. Светлан Седмаков, Скопје
45, 52, 45, 58 =**200**
4. Ристе Николов, Струмица
36, 45, 65, 48 =**194**
5. Васко Марков, Скопје
40, 52, 51, 31 =**174**
6. Ѓорѓи Климоски, Охрид
62, 25, 44, 35 =**166**
7. Шабан Алиоски, Куманово
45, 23, 46, 41 =**155**
8. Златко Ѓоргиев, Кочани
29, 22, 25, 33 =**109**
9. Илија Илиевски, Охрид
14, 25, 18, 36 =**093**

Б.Јовановски

СВЕТСКИ КУП ВО СТРЕЛАШТВО, CHATEAUROUX, ФРАНЦИЈА

Македонските параолимпијци од 22-30.09.2018 година учествуваат на Светскиот куп во стрелаштво во Шатору, Франција. Во состав на екипата беа: Бранимир Јовановски-тренер и стрелец, Ванчо Каранфилов и Александар Јовановски-стрелци и Драган Дојчиноски тим менаџер и асистент. Натпреварот беше од квалификациски карактер за учество на Параолимписките игри во Токио 2020.

На натпреварот учествуваат 232 стрелци од 44 држави од целиот свет. Нашите спортисти на 25 септември настапија во дисциплината спорт пиштол на 25 метри во која недостатокот (на пред се доволно, а потоа и квалитетна) муниција си го направија своето, имаше неколку застои, многу нервози и пласманот не е онаков каков што посакувавме и очекувавме да биде.

Во втората дисциплина воздушен пиштол 10 метри која ја стрелавме на 27 септември работите не одеа како посакуваното. Добра вест е што Александар Јовановски и Ванчо Каранфилов стрелаа во висина на пропишаните норми во таа дисциплина за учество на Светското првенство кое ќе се одржи во Сиднеј, Австралија во октомври 2019 година. За жал, после подолго време, подиумот остана без македонско знаме, пред се заради откажувањето на учество на нашиот најдобар стрелец, Оливера Наковска Бикова.

Овој Светски куп покажа одредени недосатоци кои ќе треба да ги поправаме во следниот период, секако со максимална поддршка од страна на Министерството за труд и социјална политика и Агенцијата за млади и спорт. Се повеќе спортисти професионално се занимаваат со стрелаштво, а тоа значи дека и нашиот трениражен процес треба да го приближиме до професионализам, а за тоа треба и многу време, и соодветни ресурси и кадри, но и средства за реализација на програмите.

Б.Јовановски

ДРЖАВНО ПРВЕНСТВО НА МАКЕДОНИЈА ВО ПИНГ ПОНГ

На 07.10.2018 година во салата „Јасмин“ во Кавадарци се одржа државното првенство на Македонија во пинг понг за лица со инвалидност во организација на Националната федерација за спорт и рекреација на инвалидите на Македонија - Македонски Параолимписки Комитет.

На првенството зедоа учество 23 спортисти со телесен инвалидитет поделени во 4 категории и 8 спортисти со оштетен слух (по 4 во машка и во женска конкуренција). За жал, неколку квалитетни спортисти, освојувачи на медали (пред се Страшко Коцевски и Небојша Ташиќ од Куманово, како и Оливера Наковска-Бикова и Томи Јаневски од Битола), не учествуваа на натпреварот поради повреди и други причини, но такав е спортот, шансите секогаш ги искористува некој друг спортист. На првенството, иако во сениорска конкуренција, учествуваа и три млади спор-

тисти (Костадин Николов, Кристијан Божиновски и Ивана Трајкова), стипендисти на Агенцијата за млади и спорт на РМ.

По исклучително фер и коректна борба, беа постигнати следните резултати по класи:

МАЖИ - телесен инвалидитет
Класа 3-5

1. Бранимир Јовановски-Куманово;
2. Муштеба Амети - Охрид;
3. Зоран Јовановски - Струмица;
4. Илчо Кангов - Гевгелија;
5. Басил Росомански - Кавадарци

Класа 6-8

1. Рубинчо Ристески - Прилеп;
2. Тони Митровски - Скопје;
3. Марјан Зафировски - Скопје
4. Игорчо Постолов - Струмица
5. Васко Стефановски - Битола
6. Николчо Делов - Кавадарци;
7. Костадин Николов - Струмица;
8. Ванчо Каранфилов - Скопје

Класа 9-10

1. Дејан Алексовски - Скопје;
2. Митко Сотировски - Охрид;
3. Зоран Трајановски - Скопје;
4. Вјечислав Корјакин - Скопје;
5. Кристијан Божиновски - Скопје;

ЖЕНИ - телесен инвалидитет
Класа 6-10

1. Лилјана Мицовска - Кочани;
2. Олга Ристовска - Скопје;
3. Наташа Црвенковска - Битола;
4. Магдалена Делова - Кавадарци;
5. Тајна Ристеска - Прилеп.

МАЖИ-оштетен слух

1. Илчо Јанчевски - Гостивар;
2. Васко Марков - Скопје;
3. Тихо Русовски - Скопје;
4. Оливер Пејчиќ - Гевгелија

ЖЕНИ-оштетен слух

1. Нина Пејчиќ - Гевгелија;
2. Ивана Трајкова - Скопје;
3. Маја Маркова - Скопје;
4. Татјана Чечерова - Куманово.

По завршување на првенството, претседателот на федерацијата Тихо Русовски и генералниот секретар Драган Дојчиновски, на најдобрите три спортисти по класи им беа доделени медали, а потоа беше организиран заеднички ручек. Средства за ова првенство беа обезбедени од Министерството за труд и социјална политика и Агенција за млади и спорт на РМ.

Б.Јовановски

МЕЃУНАРОДЕН ТУРНИР ВО ПИНГ ПОНГ „БУРГАС 2018“

Во Бургас, од 13-15.09.2018 година, во организација на Бугарскиот параолимписки комитет, се одржа меѓународен пингпонгарски турнир за лица со инвалидност, на кој настапија натпреварувачи од три држави: Македонија, Црна Гора и Бугарија.

На покана на Бугарскиот параолимписки комитет, нашата репрезентација ја сочинуваа спортистите: Страшко Коцевски-тренер и спортист, Рубинчо Ристески, Марјан Зафировски и Зоран Трајановски. Во состав на екипата беа и Бранимир Јовановски-претседател на Одборот за параолимписки игри при

федерацијата и Драган Дојчиноски-генерален секретар на федерацијата.

Натпреварот се спроведе во поединечна конкуренција и во парови, а на крај беа прогласени и севкупните победници.

Во поединечна категорија, Рубинчо Ристески од Прилеп во класа 8, во конкуренција на седум натпреварувачи го освои третото место и бронзениот медал. Истиот успех го оствари и Страш-

ко Коцевски во класа 10, каде во конкуренција на седум играчи го освои третото место и а бронзениот медал, а во оваа класа Зоран Трајановски од Скопје го освои шестото место. Марјан Зафировски од Скопје во класа 7 во конкуренција на пет натпреварувачи го освои четвртото место.

Во парови, нашиот пар во класа 8, Рубинчо Ристески и Марјан Зафировски, во конкуренција на три парови го освои првото место, додека во класа 10, Страшко Коцевски и Зоран Трајановски во конкуренција на четири парови го освоија четвртото место.

Во конечниот пласман, екипата на Македонија го освои второто место, Прва беше екипата на Бугарија, а на третото место се пласира екипата на Црна Гора.

Медалите и пехарите на најуспешните им ги доделика Илија Лалов, претседател на Бугарскиот параолимписки комитет, потоа Бранимир Јовановски и претставник на општина Бургас.

Претседателите на Параолимписките комитети на Бугарија и Македонија договорија натамошна соработка и учество на подготовки и турнири со цел да се развие спортот на лицата со инвалидност. Во духот на досегашната плодна соработка, Македонскиот параолимписки комитет на домаќинот Илија Лалов му врача поклон – „Реплика на Камениот мост во Скопје“.

Конечен биланс на македонските спортисти: два поединечни бронзени медали, еден златен во парови и севкупно пехар за освоено второ место.

Б.Јовановски

ССРИ КУМАНОВО ШАМПИОНИ ЗА 2018

Пингпонгската екипа на ССРИ Кумново во состав: Страшко Коцевски, Зоран Трајановски и Небојша Ташиќ, предводени од тренерот Мики Трендафиловски, убедливо ја освоија Лигата на Македонија во пинг понг за 2018 година за спортисти со телесна инвалидност.

Во конкуренција на 6 екипи, кумановчаните се закитија со златни медали и го освоија престижниот пехар со освоени максимални 20 поени, односно со скор од 10 победи од одиграни 10 утакмици.

На второто место се пласира екипата на ССРИ Прилеп (Рубинчо Ристески, Митко Сотирски и Марјан Зафировски) со освоени 16 поени и скор осум победи од 10 утакмици (два пораза од ССРИ Куманово), а третото место и припадна на екипата на ССРИ Кисела Вода од Скопје (Вјечислав Корјакин, Дејан Алексовски и Олга Ристовска) со освоени 12 поени.

Лигата беше одржана благодарение на средства добиени од Агенција за млади и спорт за функција на клубовите на Националната федерација за спорт и рекреација на инвалидите на Македонија – Македонски параолимписки комитет.

Конечна табела:

1. ССРИ Куманово со освоени 20 поени
2. ССРИ Прилеп со освоени 16 поени
3. ССРИ Кисела Вода со освоени 12 поени
4. ССРИ Скопје 2 со освоени 8 поени
5. ССРИ Битола со освоени 4 поени
6. ССРИ Струмица без поени 0

Б.Јовановски

СПОРТСКИ ВАУЧЕР 2019

На 24.10.2018 година, во Клуб на пратеници во Скопје, се одржа работна средба. Главен акцент беше ставен на новиот проект на Владата на Република Македонија насочен кон новиот начин на финансирање во спортот насловен “Спортски ваучер”. На таа тема беше во-

дена расправа по Предлог – критериуми за користење на Ваучер во спортот, како дополнителен извор за финансирање на спортот во Република Македонија во 2019 година. Работниот состанок го водеше директорот на Агенцијата за млади и спорт Дарко Каевски, во присуство на раководителот на сектор спорт, Др-сци Томислав Андоновски, како и советниците на премиерот Заев, Даниел Димевски и Горѓи Тасев. Расправата беше интерактивна, со учество и прибирање на искуства и мислења од претставниците на Националните спортски федерации, особено во делот на новиот начин на финансирање во спортот- Спортски ваучер. Донесена беа заклучоци врз основа на предложените искуства и предлози, и истовремено е закажана нова средба за втората половина на Ноември.

Б.Јовановски

ТУРНИР ВО ТАБЛА

Мобилност Тетово и Гостивар беше домаќин на 9. републички натпревар во табла. Турнирот се одржа на 11 ноември во ресторанот „Електра гарден“ во с. Брвеница, кој е сосема пристапен за нашите членови, телесни инвалиди и тоа со приспособен тоалет и паркинг, како и пристапна сала со капацитет за 500 гости. На натпреварот учество зедоа 32 натпреварувачи од 13 здруженија од Мобилност Македонија, и тоа: Штип, Гевгелија, Кочани, Скопје, Свети Николе, Дебар, Прилеп, Велес, Радовиш, Струга, Струмица, Битола и Тетово и имаше 72 телесни инвалиди, вкупно 104 гости. Турнирот го отвори градоначалничката на општина Тетово, г-ѓа Теута Арифи заедно со Велибор Јаќимовски, претседателот на Мобилност Тетово и Гостивар. Гости на турнирот беа и претставници од ВМРО-ДПМНЕ од Тетово, Центарот за ортотика и протетика „Славеј“ и Здружението „Вешта жена“ од Тетово. Оваа наша ак-

тивност е финансирана од Мобилност Македонија, а за оваа активност да биде подобра и поуспешна ја помогнаа пријателите на здружението и тоа: Везешари, Дуди-теке, Меџит 1 Мај, Биланс инженеринг, „Житен клас“, кондурација Буше, „Електра гарден“, „Вешта жена“, авто-сервис „Динамо“, автосервис „Ивеко“, Месара „Сики“, месарница „Морава“, „Роби Пром“, Ресторан „Лезет“, Зограф Зоран Бошковски и општина Тетово и истите добија благодарници. Играјќи во три добиени партии и систем на елиминација во полуфинале влегоа: Горан Војновски од Кочани, Сулејман Дестани од Струга, Ненад Ѓероски од Тетово и Ванчо Каранфилов од Скопје. Прво место освои Ванчо Каранфилов, второ место Сулејман Дестани и трето место Горан Војновски. Првонаградениот доби пехар, диплома и папучи, второнаградениот доби табла, диплома и папучи и третиот доби пијалак, диплома и папучи. Овој турнир заврши со ручек проследен со акустична музика.

Фани Јаќимовска

РСИ АТЛЕТИКА БОРСКО ЕЗЕРО 2018

Од 30.08-01.09.2018 година во Борско Езеро, Србија се одржаа 26 Републички спортски игри на СПИКС во атлетика на кој учествуваа нашите натпреварувачи: Елена Давитковска, Гоце Миновски, Зоран Јовановски и Златко Арсовски.

Елена Давитковска во категорија Ф56 се пласира 1-то место во гуле со фрлени 3,98 метри, на 2-то место во диск со резултат од 8,42 метри, на 2-то место во копје со 7,47 метри.

Зоран Јовановски се пласира на 1-во место во диск со резултат од 15,05 метри, 2-ро место во копје со резултат 11,32 метри.

Гоце Миновски го освои 2-то место во фрлање гуле од 1кг во категорија Ф53 со должина од 12,60 метри.

Златко Арсовски во категорија Ф55 во врлање на кугла се пласира на 3-то место од со резултат од 5,03 метри, 3-то место во копје со резултат од 13,38 метри и 5-то место во диск со резултат од 8,94 метри.

Б.Јовановски

ОДРЖАНО 30-то ДРЖАВНО ПРВЕНСТВО НА МАКЕДОНИЈА ВО ШАХ ЗА ЛИЦА СО ТЕЛЕСЕН ИНВАЛИДИТЕТ

Мобилност Македонија на 13-14.10.2018 година, во хотел „Галеб“ во Струга, го одржа јубилејното триесетто Државно првенство во шах за лица со телесен инвалидитет на Македонија.

На првенството настапија 24 натпреварувачи, од кои 21 натпреварувач од Македонија и 3 натпреварувачи од Република Српска, заради што прогласувањето на најдобрите се одржа во две категории, во Опен и за Државно првенство. Главен судија на натпреварот беше Тони Пајдаков, а се играше Швајцарски систем, 8 кола со темпо 30 минути по играч.

Резултати:

ОПЕН

1. Јанчо Ѓорѓевски од Куманово 7 поени
2. Даниел Нунески од Охрид 6 поени
3. Славко Ивковиќ од Република Српска 5,5 поени

ДРЖАВНО ПРВЕНСТВО

1. Јанчо Ѓорѓевски од Куманово 7 поени
2. Даниел Нунески од Охрид 6 поени
3. Васко Стефановски од Битола 5 поени.

Средства за ова манифестација беа обезбедени од Министерство за труд и социјална политика од средства од игри на среќа.

Б.Јовановски

49. МЕМОРИЈАЛ ПРОФ.БОЈАН ХОРВАТИН

На 49. мемориал проф.Бојан Хорватин, меѓународно атлетско првенство што се одржа во Цеље, Словенија од 07-09.09.2018 година, учествуваше екипата на Мобилност Македонија во состав: Гоце Миновски, Елена Давидовска, Зоран Јовановски, Златко Арсовски

и Дејан Ѓорѓиевски. Натпреварите се одржаа во атлетски повеќебој и нашите спортисти се натпреваруваа во три фрлачки дисциплини: диск, копје и ѓуле.

-Гоце Миновски, во класа Ф52-53 го освои второто место и сребрен медал во конкуренција на девет натпреварувачи со резултати: диск 13,66; копје 11,84 и ѓуле 6,90.

-Елена Давидовска во класа Ф56 го освои третото место и бронзен медал во конкуренција на седум натпреварувачи со резултати: диск 9,31; копје 8,26 и ѓуле 5,08.

-Дејан Ѓорѓиевски во класа Ф57 го освои седмото место од седумнаесет натпреварувачи со резултати: диск 17,40; копје 16,76 и ѓуле 7,20.

-Зоран Јовановски во класа Ф55 го освои деветтото место во конкуренција на 23 натпреварувачи со резултати: диск 16,36; копје 14,52 и ѓуле 6,78.

-Златко Арсовски во класа Ф55 го освои единаесеттото место во конкуренција на 23 натпреварувачи со резултати: диск 16,02; копје 13,58 и ѓуле 6,47.

Екипно во атлетки повеќебој, Мобилност Македонија го освои 3-то место.

Нашите спортисти настапија и во трки со стандардни собни колички на 100 метри. Елена Давитковска во класа Т51-54 го освои петтото место од пет натпреварувачи со резултат од 44,79 секунди. Во машка конкуренција од триесет и еден натпреварувач, Зоран Јовановски го освои дваесет и првото место со резултат од 36,91 секунда, додека Златко Арсовски го освои дваесет и осмото место со резултат од 48,25 секунди.

Б.Јовановски

СРБИЈА ПАРА АТЛЕТИКА ОПЕН 2018

На 26 и 27 мај 2018 година во Крагујевац, Србија се одржа меѓународен натпревар во атлетика на кој по покана од Параолимпискиот комитет на Србија учествуваа нашите натпреварувачи Елена Давитковска, Гоце Миновски, Никола Пеев и Дејан Ѓорѓиевски.

Гоце Миновски го освои 1-то место во копје од шест натпреварувачи со резултат од 13,16 метри, 3-то место во фрлање ѓуле од 3кг во категорија Ф53 со должина од 7,82 метри, во конкуренција на осум натпреварувачи, 5-то место од седум натпреварувачи во диск со резултат од 13,44 метри.

Дејан Ѓорѓиевски во категорија Ф42 во врлање на кугла се пласира на 2-то место од седум натпреварувачи со резултат од 9,64 метри, во диск со резултат од 26,19 метри го зазема 9-то место од десет натпреварувачи, во копје 7-то место од исто толку натпреварувачи со резултат од 23,83 метри.

Никола Пеев се пласира на 5-то место во копје од седум натпреварувачи

со резултат 20,69 метри, на 5-то место од седум натпреварувачи во ѓуле со резултат од 7,71 метар и на 10-то место во диск со резултат од 20,41 метри.

Елена Давитковска во категорија Ф56 се пласира на 4-то место од исто толку натпреварувачи во диск со резултат од 9,50 метри, на 5-то од исто толку натпреварувачи во копје со 7,93 метри и на 5-то од шест натпреварувачи во ѓуле од 2кг со фрлени 4,94 метри.

Б.Јовановски

МЕЃУНАРОДЕН АТЛЕТСКИ НАТПРЕВАР ВО САРАЈЕВО

Во организација на Сојузот на параплегичарите и заболените од детска парализа на Федерацијата на Босна и Херцеговина, од 21-23.06.2018 година во Сараево, БиХ, се одржа Меѓународното отворено првенство и 15-ти спортски игри на параплегичарите и заболените од детска парализа, под покровителство на Министерството за култура и спорт на Федерацијата на Босна и Херцеговина.

На овој меѓународен спортски собир учествуваа 120 учесници - параплегичари и заболените од детска парализа во официјалната конкуренција, како

и голем број учесници пријавени како конкуренти надвор од конкуренцијата. Учествуваа натпреварувачи од земјите од регионот, Словенија, Македонија, Србија и Црна Гора, како и домаќин на Босна и Херцеговина.

Мобилност Македонија ја претставуваа Гоце Миновски, Елена Давитковска, Имер Сефери и Дејан Ѓорѓиевски.

Најдобар успех постигна Гоце Миновски кој освои три златни медали во фрлачки дисциплини и тоа во диск, копје и гуле и на крајот беше прогласен за најуспешен натпреварувач во машка конкуренција.

Б.Јовановски

СЕДМО МЕСТО ЗА ОЛИВЕРА НАКОВСКА БИКОВА НА ЕВРОПСКО ПРВЕНСТВО ВО СТРЕЛАШТВО, БЕЛГРАД 2018

Македонските параолимпијци стрелци настапија на Европското првенство со воздушно оружје што се одржа од 03-07.12.2018 година во Белград, Србија. Претходното Европско првенство се одржа 2013 година во Аликанте, Шпанија и по долго време, и за прв пат само со воздушно оружје, конечно се одржа првенство на стариот континент.

Нашата репрезентација настапи во состав: Оливера Наковска - Бикова, Ванчо Каранфилов и Александар Јовановски (стрелци) и Бранимир Јовановски-тренер. На првенството учествуваа

122 спортисти од 27 држави кои се натпреваруваа во 3 пиштолски и 4 дисциплини со воздушна пушка.

Од македонските стрелци најдобар успех постигна Оливера Наковска - Би-

кова освојувајќи го седмото место во финалето во дисциплината воздушен пиштол-жени. Претходно, во квалификациите, Оливера стрелаше 559 кругови и како третопласирана се пласира во финалните борби. Во финалните борби сите стрелци стартуваат од нула, се стрелаат 12 истрели пред еден од натпреварувачите да го напушти финалето, односно по 24 истрели за прво и второпласираниот натпреварувач. Интересен систем на финални борби во кој од секунда во секунда динамично се менуваат работите, што го прави финалето интересно за гледачите. Во нашиот тим работите не тргнаа како што посакувавме, Оливера како никогаш претходно стрелаше серија на четири осумки по ред во првите пет истрели, што значително го влошија натамошниот тек на борбите и по истреланиот четиринаесети истрел, мораше да се задоволиме со седмото место. Сите беа изненадени од ваквиот расплет на случувањата, па дури и коментаторот на директниот пренос на Јутјуб каналот, кој истакна дека не може да поверува што се случува во пукалната. Оливера важеше за голем фаворит за титулата, меѓутоа спортистот сам по себе е непредвидлив и нема загарантирани медали и успех. Како и да е, влез во финале на голем спортски настан на спортист од мала држава е резултат достоинствен за секоја почит.

Младиот стрелец Александар Јовановски на секој натпревар полека, но сигурно го подига својот резултат поставувајќи лични рекорди на меѓународна сцена. Така беше и овојпат, со истрелан свој личен рекорд од 550 кругови го зазеде 13-то место во конкуренција на 26 натпреварувачи, додека Ванчо Каранфилов со резултат од 546 кругови го зазеде конечното 17-то место.

Следен натпревар на нашите параолимпијци треба да биде Светскиот куп во Ал Аин, ОАЕ во февруари 2019 година (доколку обезбедиме средства). Доколку не, шанса за остварување на норми за учество на Светското првенство во октомври во Сиднеј, Австралија, ќе се бараат на Меѓународното првенство на Хановер кое ќе се одржи од 06-12.05.2019 година.

Б.Јовановски

КОНЕЧЕН ПЛАСМАН ВО КУП НА МАКЕДОНИЈА ВО СТРЕЛАШТВО ЗА 2018

По одржаните три куп натпревари чии домаќини беа ССРИ Скопје, ССРИ Куманово и ССРИ Битола, на 09.12.2018 година беа прогласени најуспешните стрелци од редот на спортистите со инвалидност во купот. Натпреварите се одвиваа во три категории и тоа Стандарден воздушен пиштол микс (мажи и жени), сервиска воздушна пушка – мажи и сервиска воздушна пушка-жени. Низ лигата поминаа 10 стрелци во пиштолски дисциплини и петнаесет стрелци во воздушна пушка. Некои спортисти не учествуваа на сите куп натпревари, со што значително ја намалија својата шанса за освојување на првото место.

На крајот од натпреварите беше извршено бодирање, а најдобрите три стрелци по дисциплине добија медали кои им ги враќа генералниот секретар на Македонскиот параолимписки комитет и комесар на Куп натпреварите, Драган Дојчиноски.

ВОЗДУШЕН ПИШТОЛ – МИКС

1. Александар Јовановски, Скопје
42 поени
2. Ванчо Каранфилов, Скопје
40 поени
3. Оливера Наковска Бикова, Битола
32 поени

ВОЗДУШНА ПУШКА - МАЖИ

1. Новча Тодоровски, Куманово
60 поени
2. Васко Стефановски, Битола
46 поени
3. Зоран Јовановски, Струмица
44 поени

ВОЗДУШНА ПУШКА – ЖЕНИ

- Поени
1. Елизабета Тодоровска, Куманово
18 поени
 2. Олга Ристовска, Скопје
12 поени
 3. Наташа Црвенковска, Битола
06 поени

Б.Јовановски

ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ЛИЦАТА СО ПОПРЕЧЕНОСТ И ОБЕЗБЕДУВАЊЕ ИНКЛУЗИВНОСТ И ЕДНАКВОСТ

Лицата со инвалидност го сочинуваат најголемото и најобесправено малцинство во светот - речиси 15 проценти од светската популација се соочува со некоја форма на инвалидност. Мнозинството на лицата со инвалидност во светот живеат во земјите во развој. Многумина од нив живеат во сиромаштија, се соочуваат со дискриминација, физички, социјални и економски бариери, и им се негираат основните можности за развој.

За да овозможи инклузивност и еднаквост на лицата со инвалидност, државата преку своите инструменти треба да овозможи истите да имаат еднакви можности, да имаат еднакви права на човечки, социјален, економски и културен развој, како и подеднакво право на глас во општествениот и во политичкиот живот, отсуство на пречки за економско, политичко и социјално учество врз основа на инвалидноста. Не можеме да говориме за инклузија и еднакви можности на лицата со инвалидност во општеството без промовирање на начелото за воведување на еднакво учество со другите во сите области од јавниот и од приватниот сектор, еднаков статус, еднаков третман во остварувањето на сите права и во развојот на нивните индивидуални потенцијали преку кои тие придонесуваат во општествениот развој, како и еднакви придобивки од резултатите произлезени од тој развој.

За лицата со телесен инвалидитет, основна пречка за потполна инклузија и еднакви можности во сите пори на општеството, секако се архитектонските бариери кои делумно или целосно ја попречуваат нивната пристапност, самостојно движење и независен живот. Бариерите не само што им ја оневозможуваат пристапноста до физичкото опкружување, туку и ги оневозможуваат

да се школуваат, да се стекнат со знаења и вештини конкурентни на пазарот на трудот, што подоцна значително ја отежнува нивната можност да се вработат, да обезбедат егзистенција за себе и за своето семејство, да носат сериозни одлуки во животот, да се реализираат професионално, да почувствуваат целосна интеграција во општеството и да се здобијат со можност да станат еднакви со лицата, кои за нивна среќа, во животот не се соочуваат со пречките и проблемите кои ги носи инвалидноста.

Ортопедските помагала се не помалку важен фактор кога говориме за социјална инклузија и еднакви можности на лицата со телесен инвалидитет. Ортопедските помагала се единствена можност за вертикализација и придвижување на лицата со потешок степен на телесен инвалидитет, единствена можност да почувствуваат дека се дел од заедницата, со заеднички идентитет и споделени вредности. Воопшто не е едно од каков материјал се изработени помагалата, со каков дизајн, цврстина и издржливост и колкави се роковите за нивна употреба. Денес Мобилност Македонија која ги претставува и застапува лицата со телесен инвалидитет не може да се избори со административните процедури и повеќе од 18 месеци преговара со одговорните лица во Фондот за здравственото осигурување на Македонија за промена на концептот на давањето на услугите, за утврдување на нов Список на ортопедски помагала кој ќе содржи посовфистицирани, пофункционални и со модерен дизајн ортопедски помагала и компоненти за нивна изработка. Мобилност Македонија, со цел да го забрза тој процес, за да, како што беше договорено со раководните лица на ФЗОМ новиот правилник да го види светлото на денот со почетокот на 2019 година, вложи огромен труд и изработи комплетно нов Предлог-Правилник за индикација за остварување на право на ортопедски и други помагала, по урнекот на хрватскиот правилник (како што ни беше предложено од ФЗОМ) и иако од доставувањето на материјалите во фондот до денес поминаа повеќе од 10 месеци, се уште не

сме тргнати од мртва точка, без оглед на повеќе одржани работни состаноци со Комисијата за ортопедски помагала при фондот. Денес, лицата кои при движење користат инвалидска количка се уште имаат право на привремена, наместо стандардно лесна или активна инвалидска количка, лицата кои користат надколени протези се уште мораат да користат механички коленски зглобови, наместо пневматски или хидраулични кои одамна станаа пракса во државите од ЕУ, па и во државите од нашето опкружување. Очигледно е дека нештата мора да се променат, и тоа ИТНО. Лицата со телесен инвалидитет имаат право на непречено и самостојно движење со помош на адекватни ортопедски помагала, а тоа е предуслов за нивна едукација, работење и независно живеење. Да не заборавиме дека лицата со телесен инвалидитет поминуваат со своите ординирани ортопедски помагала повеќе од 14 сати дневно, а роковите за замена се од 24-60 месеци, што само по себе укажува на потребата од нивна беспрекорна функционалност и издржливост.

Мобилност Македонија искрено се надева дека овој денешен настан ќе придонесе кон забрзување на постапката од страна на ФЗОМ за донесување на новиот Правилник за индикации за остварување на право на ортопедски и други помагала, новиот Список на ортопедски помагала со вклучени посовфистицирани и пофункционални компоненти, како и промена на Правилникот за методологија на формирање на референтни цени на ортопедските помагала (со која ќе се пресметува средната цена од референтните држави, а не најниската цена како што е сега), со што значително ќе се олесни самостојното и безбедно движење и престој на лицата со телесен инвалидитет кои за движење исклучиво користат ортопедски помагала.

И сосема за крај ќе ја цитирам мудрата изрека на Пабло Пикасо: „Кој сака да направи нешто, бара начин, а кој несака ништо да направи, бара оправдување”.

Бранимир Јовановски

ПРИСТАПНОСТ ЧОВЕКОВИ ПРАВА ДОСТОИНСТВО ИНКЛУЗИЈА
СИГУРНОСТ НЕЗАВИСНОСТ САМОСТОЈНОСТ НЕДИСКРИМИНАЦИЈА
ОБРАЗОВАНИЕ В РАБОТУВАЊЕ СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ
ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ ПРИСТАПНОСТ ЧОВЕКОВИ ПРАВА
ДОСТОИНСТВО ИНКЛУЗИЈА СИГУРНОСТ НЕЗАВИСНОСТ САМОСТОЈНОСТ
ПРИСТАПНОСТ ЧОВЕКОВИ ПРАВА ДОСТОИНСТВО ИНКЛУЗИЈА
СИГУРНОСТ НЕЗАВИСНОСТ САМОСТОЈНОСТ НЕДИСКРИМИНАЦИЈА
ОБРАЗОВАНИЕ В РАБОТУВАЊЕ СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ
ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ ПРИСТАПНОСТ ЧОВЕКОВИ ПРАВА
ДОСТОИНСТВО ИНКЛУЗИЈА СИГУРНОСТ НЕЗАВИСНОСТ САМОСТОЈНОСТ
ПРИСТАПНОСТ ЧОВЕКОВИ ПРАВА ДОСТОИНСТВО ИНКЛУЗИЈА
СИГУРНОСТ НЕЗАВИСНОСТ САМОСТОЈНОСТ НЕДИСКРИМИНАЦИЈА
ОБРАЗОВАНИЕ В РАБОТУВАЊЕ СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ
ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ ПРИСТАПНОСТ ЧОВЕКОВИ ПРАВА
ДОСТОИНСТВО ИНКЛУЗИЈА СИГУРНОСТ НЕЗАВИСНОСТ САМОСТОЈНОСТ
ПРИСТАПНОСТ ЧОВЕКОВИ ПРАВА ДОСТОИНСТВО ИНКЛУЗИЈА
СИГУРНОСТ НЕЗАВИСНОСТ САМОСТОЈНОСТ НЕДИСКРИМИНАЦИЈА
ОБРАЗОВАНИЕ В РАБОТУВАЊЕ СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ
ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ ПРИСТАПНОСТ ЧОВЕКОВИ ПРАВА
ДОСТОИНСТВО ИНКЛУЗИЈА СИГУРНОСТ НЕЗАВИСНОСТ САМОСТОЈНОСТ
ПРИСТАПНОСТ ЧОВЕКОВИ ПРАВА ДОСТОИНСТВО ИНКЛУЗИЈА
СИГУРНОСТ НЕЗАВИСНОСТ САМОСТОЈНОСТ НЕДИСКРИМИНАЦИЈА
ОБРАЗОВАНИЕ В РАБОТУВАЊЕ СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ
ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ ПРИСТАПНОСТ ЧОВЕКОВИ ПРАВА
ДОСТОИНСТВО ИНКЛУЗИЈА СИГУРНОСТ НЕЗАВИСНОСТ САМОСТОЈНОСТ
ПРИСТАПНОСТ ЧОВЕКОВИ ПРАВА ДОСТОИНСТВО ИНКЛУЗИЈА
СИГУРНОСТ НЕЗАВИСНОСТ САМОСТОЈНОСТ НЕДИСКРИМИНАЦИЈА
ОБРАЗОВАНИЕ В РАБОТУВАЊЕ СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ
ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ ПРИСТАПНОСТ ЧОВЕКОВИ ПРАВА
ДОСТОИНСТВО ИНКЛУЗИЈА СИГУРНОСТ НЕЗАВИСНОСТ САМОСТОЈНОСТ

